ҲАР ҚАЙСИ ИНСОН БУЮК КУЧ СОҲИБИДИР. ФАҚАТ УНИ УЙҒОТА БИЛИШ КЕРАК!

Ислом КАРИМОВ

Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● E-mail: halksuzi@uzpak.uz ● 2002 йил 12 декабрь, №269 (3097) Пайшанба

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов жаҳон етакчилари орасида энг юқори рейтинг эгаси

Шу кунларда Американинг ижтимоий тадқиқотлари билан дунёга танилган нуфузли Пью Рисерч Сентер тадқиқот маркази 2002 йилда дунёнинг асосий 44 та мамлакатида ўтказилган "Глобал ижтимоий муносабат" ижтимоий фикр сўрови натижаларини эълон қилди. МДҲ мамлакатларидан сўров Ўзбекистон, Россия ва Украинада ўтказилди.

Сўров натижалари кўрсатдики, мамлакатлар фуқароларининг ўз етакчиларига муносабати жиҳатидан Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов дунё давлат раҳбарлари орасида энг юқори рейтингга эга, сўралганларнинг 95 фоизи унга хайрихоҳлик билдирган. Муқояса қилинадиган бўлса, Президент В.Путин фаолиятини 85 фоиз, Президент Ж.Бушни 71 фоиз, Франция Президенти Жак Ширакни 62 фоиз, Германиянинг федерал канцлери Герхард Шредерни 57 фоиз, Буюк Британия Бош вазири Тони Блэрни 54 фоиз, Президент Л.Кучмани эса 33 фоиз аҳоли қўллаб-қувватлаган.

Сўров натижаларига кўра Ўзбекистон аҳолисининг 62 фоизи мавжуд иқтисодий вазиятни жуда қулай деб баҳолайди, бу эса Хитой (92 фоиз), Канада (70 фоиз), Буюк Британия (65 фоиз)дан сўнг тўртинчи кўрсаткичдир. Россия ва Украинада ушбу кўрсаткич тегишлича 13 ва 10 фоизни ташкил этган.

Дунёнинг тадқиқ этилаётган мамлакатлари аҳолисининг мамлакат ички сиёсатига муносабатини баҳолаш мақсадида мазкур мамлакатда яшаётганингиздан розимисиз, деган мазмунда савол берилган. Сўров натижаларига кўра Ўзбекистон аҳолисининг 69 фоизи ўз мамлакатида яшаётганидан рози эканини билдирган. Кейинги ўринларда Канада (56 фоиз), Хитой (48 фоиз), АҚШ (41 фоиз), Чехия (36 фоиз), Буюк Британия (32 фоиз) туради. Россияда бу кўрсаткич 20 фоизни, Украинада борйўғи 10 фоизни ташкил этган.

Шуни айтиш керакки, Американинг мустақил ижтимоий маркази тадқиқотларидан бутун дунёдаги сиёсий арбоблар, илмий, жамоат ва ноҳукумат ташкилотлари кенг фойдаланади. У ўтказган глобал сўров натижалари халқаро оммавий ахборот воситаларида кенг муҳокама этилмоқда. Сўров натижалари Ўзбекистон танлаган мустақил тараққиёт йўли тўғри ва самарали эканини ҳамда мамлакатимиз аҳолиси Президент Ислом Каримов олиб бораётган ислоҳотлар йўлини қўллаб-қувватлашини яна бир бор исбот этди.

(ЎзА).

БУГУН ТОШКЕНТДА ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ЎНИНЧИ СЕССИЯСИ ЎЗ ИШИНИ БОШЛАЙДИ

Парламент ишига фаоллик тилаймиз.

Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида

11 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгашининг вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари иштирокида кенгайтирилган йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишни Олий Мажлис Раиси Э. Халилов олиб борди.

Кенгаш аъзолари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раисининг ўринбосари, иккинчи чақириқ парламентининг ўнинчи сессиясига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича депутатлар ишчи гуруҳи раҳбари Б. Бугровнинг сессияга тайёргарлик даврида амалга оширилган ишлар тўғрисидаги ахборотини тинглади.

Кенгаш аъзолари Олий Мажлиснинг бўлғуси сессияси муҳокамасига киритилаётган масалаларни муҳокама этдилар ва уларни ўнинчи сессия ишининг кун тартибига киритишни депутатларга тавсия этиш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Парламент қўмиталари ва комиссияларининг раислари Олий Мажлиснинг ўнинчи сессияси муҳокамасига киритилаётган қонун лойиҳалари ва бошқа ҳужжатларнинг қай даражада тайёрлиги ҳақида ахборот бердилар, сессия ишини ташкил этиш юзасидан фикр алмашдилар.

Кенгаш молия вазири М. Нурмуродовнинг ҳамда парламент Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитаси раисининг ўринбосари Р. Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2002 йил тўққиз ойидаги ижроси тўғрисидаги ҳисобот ҳамда Ўзбекистон Республикасининг 2003 йилга мўлжалланаётган Давлат бюджетининг лойиҳаси ҳақидаги ахборотини тинглади. Йиғилиш қатнашчилари мамлакатимиз асосий молиявий ҳужжатининг жорий йил тўққиз ойидаги ижроси тўғрисидаги ҳисоботни ҳамда Ўзбекистон Республикасининг келгуси йил учун мўлжалланаётган Давлат бюджети лойиҳасини маъқулладилар ва уларни парламентнинг ўнинчи сессияси муҳокамасига киритиш ҳақида қарор қабул қилдилар.

Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили С. Рашидованинг маърузаси асосида Кенгаш Инсоннинг конституциявий ҳуқуқлари ва эркинликларига риоя этилиши бўйича комиссия таркибига ўзгартишлар киритди.

Йиғилиш қатнашчилари Олий Мажлис ўнинчи сессиясининг Котибияти таркибига тавсия этилаётган, сиёсий партиялар депутатлар фракцияларининг, ҳокимият вакиллик органлари ва сайловчилар ташаббускор гуруҳлари депутатлари блокларининг раҳбарлари билан келишиб олинган номзодларни ҳам кўриб чиқдилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгашининг ваколатига тааллуқли бошқа масалалар ҳам муҳокама қилинди.

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Жаноби Олийларига

Жаноби Олийлари!

Ассалому алайкум ва раҳматуллоҳи ва баракотуҳу.

Муқаддас Рамазон ҳайити муносабати билан Сиз, Жаноби Олийларига ўзимнинг самимий табрикларимни йўллашдан бахтиёрман.

Аминманки, бу муқаддас байрам инсониятнинг бахт-саодати учун ислом дини тараққиёти ва ривожланиш йўлида дунёдаги барча мусулмонларни бирлаштиради.

Сиз, Жаноби Олийларига мустаҳкам соғлиқ, омонлик, биродар Ўзбекистон Республикаси халқига тинчлик, тараққиёт ва фаровонлик тилайман.

Иажуддин АҲМАД,
Бангладеш Халқ Республикаси Президенти.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Жаноби Олийларига

Жаноби Олийлари!

Муборак Рамазон ойининг тугаши ҳамда муқаддас Ийд ал-Фитр байрами муносабати билан Сиз, Жаноби Олийларига самимий табрик ва эзгу тилакларимизни йўллайман.

Ишонамизки, Малайзия ва Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги дўстона ҳамкорлик алоқалари бундан кейин ҳам икки давлат манфаатлари йўлида ривожланаверади.

Жаноби Олийлари, Сизга бўлган самимий эҳтиромимизни қабул этгайсиз. Аллоҳ таъоло Ийд ал-Фитр кунлари Сиз, Жаноби Олийларига бахт-саодат ато этсин.

Султон Туанку Саид Сирожиддин
Саид Путра ЖАМАЛУЛЛАЙЛ,
Малайзия Подшоҳи.

Партия фракциясида

Кеча "Адолат" социал демократик партиясининг Олий Мажлисдаги депутатлар фракцияси аъзоларининг сессияолди мажлиси бўлиб ўтди. Унда парламентимизнинг навбатдаги Х сессияси кун тартибига киритилган масалалар муҳокама этилди. Йиғилишни фракция раҳбари Т. Даминов олиб борди.

Фракция аъзолари сессия кун тартибига киритилган ҳар бир қонун лойиҳаси ҳақида алоҳида тўхталиб ўтдилар. Шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг 2003 йилги Давлат бюджети лойиҳаси ҳақида ҳам фикр юритилди. Партиядан сайланган депутатлар Давлат бюджетининг лойиҳасида аҳолини ижтимоий ҳимоялаш масалаларига кенг ўрин берилганлигини таъкидладилар. Фракция аъзолари сессия кун тартибини бир овоздан маъқулладилар. Кўрилган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Бешовнинг бири — Нишон

туманда «Қишлоқ хўжалиги корхоналарини қўллаб-қувватлаш» лойиҳаси қандай амалга оширилаётир?

Бу йил Нишон туманида 18640 гектар ғаллазордан 72068 тонна ғалла йиғиштириб олинди. 21500 гектар пахта майдонидан 41500 тонна ҳосил саранжомланди. Пахта ҳосилдорлиги 3 йилда 14,7 центнердан 23,3 центнерга кўтарилди.

Хўш, Нишонда ҳосилдорликни бундан ҳам кўпайтириш имкони борми? Пахта ва ғалла етиштиришда янада яхши натижаларга эришиш мумкинми? Мумкин. Бунинг учун, албатта, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, коллектор ва дренаж тармоқлари, суғориш шохобчаларини тартибга келтириш, хўжаликларни замонавий техника воситалари билан таъминлаш, муҳими, деҳқонларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш талаб этилади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 26 ноябрдаги «Халқаро тикланиш ва тараққиёт банки иштирокида «Қишлоқ хўжалиги корхоналарини қўллаб-қувватлаш» лойиҳасини амалга оширишга тайёрланиш чора-тадбирлари», 2002 йил 15 февралдаги «Халқаро тикланиш ва тараққиёт банки иштирокида

Қарор ва ижро

«Қишлоқ хўжалиги корхоналарини қўллаб-қувватлаш» лойиҳасини амалга оширишга доир амалий чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорлари айнан шу мақсадларни кўзда тутади. Мазкур қарорларга кўра, Қорақалпоғистон Республикасининг Элликқалъа, шунингдек, Марҳамат, Нишон, Шеробод, Оҳангарон туманларида 5 йил давомида хўжаликлараро ва хўжаликлар ичидаги ирригация шохобчаларини реконструкция қилиш ва қуриш, муқобил машина-трактор парклари ва агросервис марказларини жиҳозлаш учун кредит ажратиш, шунингдек, хўжаликлар томонидан айланма маблағларни тўлдириш ҳамда техника ва асбоб-ускуналар сотиб олиш белгиланган эди. Бундан ташқари, «Қишлоқ хўжалиги корхоналарини қўллаб-қувватлаш» лойиҳасида мазкур туманларда ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг янги усулларини ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари маркетингини синаб кўриш ҳам мўлжалланганди.

Беш туманнинг бири — Нишонда бу борада қандай ишлар амалга оширилди? Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалигини таркибий қайта тузиш агентлиги Нишон тумани филиали директори Абдулла Очиловнинг айтишича, Қашқадарё вилояти коллектор-дренаж тизимларини ишлатиш бошқармаси, Нишон тумани қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси мутахассислари

(Давоми 3-бетда).

ИКУО ХИРОЯМА - ТОШКЕНТНИНГ ФАХРИЙ ФУҚАРОСИ

Ўзбекистон билан Япония ўртасидаги ҳамкорлик кенгайиб бормоқда. Бу жараён, айниқса, фан-таълим ва санъат соҳаларида яққол кўзга ташланади. Жаҳон миқёсидаги таниқли рассом, жамоат арбоби, Токио нафис санъат ва мусиқа миллий университети президенти Икуо Хирояманинг юртимизга қайта-қайта келиши ҳам халқларимиз ўртасидаги маданий алоқаларнинг тобора мустаҳкамланаётганидан далолат.

Япониялиқ меҳмон бу галги ташрифини Ўзбекистон Бадиий академияси Санъатшунослик илмий-тадқиқот институтидан бошлади. Унинг замонавий япон рангтасвир санъати мавзуидаги маърузаси институт илмий кенгаши аъзоларида яхши таассурот қолдирди.

Икуо Хирояманинг кўргазмалари жаҳоннинг кўплаб музей ва галереяларида намойиш этилган. Мўйқалам устасининг Ўзбекистон Бадиий академияси марказий кўргазмалар залида очилган бу галги кўргазмаси "Икуо Хироямa: Буюк Ипак йўлида" деб номланган. Унда рассомнинг элликдан зиёд энг сара асарлари намойиш этилмоқда.

Тошкент шаҳар ҳокимлигида бўлиб ўтган учрашувда Ўзбекистон билан Япония ўртасидаги маданий алоқаларни ривожлантиришга қўшган улкан ҳиссаси учун Икуо Хироямa пойтахтимизнинг Фахрий фуқаролигига қабул қилинди. Фуқаролик гувоҳномасини топширар экан, Тошкент шаҳар ҳокими Рустам Шоабдураҳмонов Хирояманинг пойтахт марказида ўзбек ва япон халқлари дўстлигининг нишонаси сифатида қад растлаган "Маданият карвонсаройи"ни бунёд этишга катта ҳисса қўшганини алоҳида таъкидлади.

Маросимда Япониянинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Акио Кавато иштирок этди.

* * *

Ўзбекистон Бадиий академияси марказий кўргазмалар залида "Икуо Хираяма Буюк Ипак йўлида" деб номланган кўргазма очилди.

Озод РАЖАБОВ,
ЎзА мухбири.

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ўнинчи сессиясининг очилиши тўғрисида

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўнинчи сессияси 12 декабрь куни эрталаб соат 10 да Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг мажлислар залида очилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари диққатига

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари 12 декабрь куни соат 8.30 дан 10.00 га қадар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида рўйхатга олинади.

Маърифат соати

Навоий ибрати

Бир маросимдан икки киши суҳбат қилиб қайтиб келмоқда эдик. Тонг. Тошкент марказининг кўркам кўчалари кузнинг сафобахш гўзаллиги билан чулғанган. Метрога яқинлашганимизда икки йўлдош бизга дуч келиб саломлашишди. Гарчи шахсан таниш бўлмасак-да, дарҳол уларга алик қайтариб сўрашдик. Сўнг йўл-йўлакай суҳбатлашиб бирга йўлда давом этдик. Янги ҳамроҳларимиз ҳам биз қатнашган маросимдан қайтишмоқда эканлар. Улар қишлоқ хўжалиги соҳасидаги мутахассислардан. Сўз шеър ва шоирлар тўғрисида кетди.

Суҳбат давомида улардан бири мумтоз шеъриятдан бир байт ўқиди. Бу байт кучли, дард билан тўла таъсирчан бир шеър эди. Бу байтнинг мазмуни Навоийнинг шеър қандай бўлмоғи кераклиги тўғрисидаги фикрига ҳамоҳанг.

Эй Навоий, сену Хисрав била Жомий таври
Санъату рангни қўй, сўзда керак дард ила сўз.

Маъноси:

Эй Навоий, сен Хисрав Деҳлавий ва Жомий сингари бўл.

Шеърда (сўзда) чирой ва ранг-баранглик эмас, дард ва куйиб-ёниш бўлмоғи керак.

Биз тинглаган ўша байт худди шундай Навоийдан ибрат олиб юзага келган илҳом самараси эди. Биз шеър ўқиган ҳамсуҳбатимизга таҳсин айтдик. Шунда у кишининг шериги бизга деди:

— Бу дўстимиз, гарчи сув хўжалиги мутахассиси бўлса-да, шеър ёзади, яъни шоирлик ҳунари ҳам бор.

Метро бекатида бу ёқимли суҳбатни бўлмоққа тўғри келди. Шеър ва шеърият тўғрисидаги сўзларнинг хуш кайфияти остида янги ҳамроҳлар билан хайрлашдик.

Бизнинг халқимиз шундай шоирона халқ. Кўпчилик ким, қайси вазифада ёки ҳунарда машғул бўлмасин вужудига адабиёт ва шеъриятни сингдирган, шундан баҳра топиб яшайди. Айрим ижодкорлар ҳам аввал ўз ҳунари билан шуғулланган, сўнгра эса ижод шуури уларнинг ҳаётига мазмун бахш этган.

Ўзбекистон халқ шоири Чархий тўқувчи уста гулабардор эди. Яна ҳаттотлик ҳунари ҳам бор эди. Навоийшунос олим ва шоир, Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Боқий домулла боғбон эди. У киши хусусан токларни пайванд қилмоққа моҳир бўлган. Андижонлик шоир Улфат ҳисобчи — бухгалтер бўлиб ишлаган. Фироқий деган қўқонлик шоир қассоблик қилар эди. Пуристеъдод шоир ва педагог Омонуллахон Боқир математика муаллими эди.

Мен фақат ўзим шахсан таниган замондош шоирлардан баъзиларинигина эслатдим. Ваҳоланки, Ўзбекистоннинг қайси шаҳар ёки қишлоғига борманг, у жойларнинг ўз шоирлари, шеърият ишқибозлари ва танқидчилари бор. Уларнинг эътирофини қозонмоқ осон иш эмас. Бу ҳол адабиётнинг халқимиз ҳаётига қанчалик сингиб кетганини билдиради. Ҳалол меҳнати, закоси ва таланти, ўз қўл кучи билан ишлаб топган даромадига тирикчилик қилиб, бошқа вақтини ижодга сарф этган зотлар жамиятдаги ибратли кишилардир.

Бу ҳам Навоий ибрати. Чунки Навоийнинг ўзи ҳам давлат хизматидан ташқари яна зироат (деҳқончилик) билан шуғулланганини «Вақфиййа» асарида кўрсатиб ўтган: ... Бирор нима зироатқа иштиғол кўргуздум...

Навоий ўз ижоди билан жамият аъзоларининг маънавий такомил касб этмоғи йўлида хизмат қилди. Унинг қаҳрамонлари Лайли, Баҳром, Дилором, Искандар... халқ ҳаётида чуқур ўрин эгаллаган. Ҳозирда орамизда уларнинг номлари билан аталган фарзандлар беҳисоб. Бироқ ҳамма гап ўша юксак фазилатлар эгаси бўлмиш зотларнинг номини олишда эмас, балки уларнинг хислатларини ўзида касб этмоқ, ўшаларга ўхшаш бўлмоққа интилув, шу билан Навоий ибрати орқали маънавий такомилга эришмоқликдадир.

Ўз замондошлари ва келажак авлодга эзгулик дарсини ўқитар экан, Навоий инсоннинг маънавий такомили нималардан иборат эканини бирма-бир кўрсатиб ўтган.

Киши ҳеч қачон, ҳеч кимга ёмонлик қилмасин. Шунда ўзи ҳам ёмонлик кўрмайди:

Фил эрса агар ҳасминг (душманинг) десангки зарар кўрмай
Бир пашшага оламда етказма зарар ҳаргиз.

Агар бир кўнгли чўккан одамнинг кўнглини кўтариб бошини силасанг, гўё бузилиб ётган Каъбани обод қилгандай бўласан:

Кимки, бир кўнгли бузуқнинг хотирин шод айлагай
Онча борки, Каъба вайрон эрса обод айлагай.

Минг йил муроду мақсадингга етиб шоду хуррамликда яшаганинг ўзгаларни муродига етказмакка сарф этган бир лаҳза умрингга арзимайди:

Кимса минг йил Комронлик қилса билким, арзимас
Даҳр аро бир лаҳза бўлмоққа биров коми била.

Навоий бундай оқилона ўгитларни кўп айтган. Охири шоир лўнда қилиб ўз ўқувчисига хитобан дейди:

Навосиз улуснинг навобахши бўл!
Навоий ёмон бўлса, сен яхши бўл!

яъни иқболсиз, саодатсиз кишиларга ғамхўрлик ва меҳрибонлик кўргаз, агар Навоий ёмон бўлса, сен яхши бўлгин!

Академик ёзувчи Ойбек Тошкентда биз яшаётган жойга яқин кўчада истиқомат қилар эди. Ҳозир бу ҳовлида унинг уй-музейи жойлашган. Мен бу улуғ зот билан хизмат соҳасида тез-тез учрашар эдим. Инсонпарварлик, ҳаммага яхшилик қилиш ва яхшилик исташ, меҳнатсеварлик, ҳалоллик ва поклик, ўз ҳаёти ва ижодини бошидан охиригача халқига бағишлов жиҳатидан устоз Ойбек ҳамиша Навоийни эслатади. У улуғ Навоий тўғрисида гўзал роман ва достонлар яратган, Навоий ҳаёти ва ижодига оид мазмундор илмий тадқиқотларнинг муаллифидир. Менинг тасаввуримда Ойбек тирик Навоий каби эди. Ким Ойбекни кўрган, уни яхши билган бўлса, бу фикрга қўшилса керак.

Навоийни, унинг ижоди, дунёқараши, фазилатларини яхши билган ва қалбига сингдириб, ибрат олиб Навоийсимон бир вужудга айланиб кетган зот эди Ойбек.

ХХ асрнинг етмишинчи йиллари. Тошкент давлат Маданият институтида Навоий ҳақида дарс ўтаётганимда бир студент ёзма равишда савол берди: «Сиз Навоийни идеаллаштирмоқда эмасмисиз?»

Саволга шундай жавоб қайтарганман:

— Сизнинг саволингизга атоқли шарқшунос олим, профессор Евгений Бертельс 1948 йилда жавоб берган эди. Мен ҳозир шу жавобни такрорлайман: «Бизни гоҳо Навоийни идеаллаштиришда айблайдилар. Ахир, Навоий шундай инсон бўлганки, уни идеаллаштирмаслик мумкин эмас!»

Идеал жамият қурмоқ учун идеал ибратлар керак. Аммо улар сунъий, зўрма-зўраки, махсус ўйлаб топилган, ясама ибратлар эмас, балки буюк ва олийжаноб ғоя ва мақсадларга ҳаётини бағишлаган, элу юрт, жамият, халқ учун яшаган, фаолият кўрсатган, ижод қилган улуғлар ибрати керак. Навоий ибрати ана шунинг ёрқин тимсолидир.

Азиз ҚАЮМОВ,
академик.

ҚЎМИТА ВА КОМИССИЯЛАРДА

Олий Мажлиснинг Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитасининг сессияолди йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишни мазкур қўмита раисининг ўринбосари Р.Каримов олиб борди. Қўмита аъзолари Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2003 йилги лойиҳаси тўғрисида молия вазири М.Нурмуродов, «Пул-кредит сиёсатининг 2003 йилга мўлжалланган асосий йўналишлари» ҳақида Марказий банк раисининг муовини М. Жумагилдиевларнинг ахборотларини тингладилар. Сўзга чиққанлар депутатларни қизиқтирган саволларга батафсил жавоб бериб, улар томонидан билдирилган фикр-мулоҳазалар эътиборга молик эканлигини таъкидладилар. Йиғилишда Олий Мажлис ўнинчи сессияси кун тартибига киритилган масалалар муҳокама қилинди ва бир овоздан маъқулланди.

* * *

Олий Мажлиснинг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг йиғилиши бўлиб ўтди. Қўмита раиси Н. Исмоилов бошқарган йиғилишда сессия кун тартибига киритилган «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати тўғрисида»ги ва «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси тўғрисида»ги конституциявий қонун лойиҳалари ҳақида фикр юритилди. Шунингдек, жорий йилда қўмитада амалга оширилган ишлар юзасидан ҳисобот тингланди.

Йиғилишда сессия кун тартиби бир овоздан маъқулланди.

* * *

Кеча Олий Мажлиснинг Аграр, сув хўжалиги масалалари ва озиқ-овқат қўмитасининг мажлиси бўлиб ўтди. Уни қўмита раиси И. Қаландаров олиб борди. Йиғилишда Олий Мажлиснинг X сессияси кун тартибига киритилган масалалар муҳокама қилиниб, бир овоздан маъқулланди. Шу билан бирга, депутатлар томонидан қўмитанинг 2003 йилга мўлжалланган иш режаси ва бошқа масалалар кўриб чиқилиб, тасдиқланди.

* * *

Олий Мажлиснинг Иқтисодиётни ислоҳ қилиш масалалари ва тадбиркорлик қўмитаси йиғилишида сессия кун тартибига киритилган «Банкротлик тўғрисида»ги, «Давлат статистикаси тўғрисида»ги қонун лойиҳалари ва Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги масалалар кўриб чиқилди. Йиғилишни қўмита раиси М. Умаралиев олиб борди ва навбатдаги ўнинчи сессия кун тартибига киритилган масалаларга тўхталди.

«Банкротлик тўғрисида»ги қонун (янги таҳрири) лойиҳаси ҳақида Макроиқтисодиёт ва статистика вазири ўринбосари, Иқтисодий ночор корхоналар ишлари қўмитаси раиси Г. Саидова ахборот берди.

Қўмита аъзолари сессия кун тартибига киритилган масалаларни бир овоздан маъқулладилар. Кўрилган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

* * *

Шу куни Олий Мажлиснинг Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари қўмитасининг ҳам йиғилиши бўлиб ўтди. Унда дастлаб парламентимизнинг бугун бошланажак сессияси муҳокамасига киритилган масалалар муҳокама қилиниб, маъқулланди. Мажлисда қўмита аъзолари "Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги қонун (янги таҳрири) лойиҳаси анча мукаммал тайёрланганлигини алоҳида эътироф этишди. Йиғилиш сўнггида мазкур қўмитанинг 2002 йилдаги фаолияти муҳокама этилди. Кўрилган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

* * *

Олий Мажлиснинг Регламент, одоб ва депутатлар фаолиятининг таъминоти комиссиясида ҳам сессияолди йиғилиши бўлиб ўтди. Депутатлар сессия кун тартибини кўриб чиқиб, маъқулладилар. Комиссиянинг икки сессия оралиғидаги фаолияти ҳақида комиссия раиси Ш.Хўжаниёзованинг ҳисоботи ҳам тингланди.

* * *

Олий Мажлиснинг Оила ва аёллар муаммолари комиссиясининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишни комиссия раиси Ш. Салимова олиб борди. Унда сессия кун тартибига киритилган масалалар муҳокама қилинди ва Ўзбекистон Республикасининг 2003 йилги Давлат бюджетининг лойиҳаси ҳақида молия вазирининг ўринбосари Ш. Абдуллаевнинг ахбороти тингланди.

Комиссия аъзолари сессия кун тартибига киритилган масалаларни бир овоздан маъқулладилар.

Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ, Рашид ГАЛИЕВ олган суратлар.

Блокларда

Кеча Сайловчилар ташаббускор гуруҳларининг Олий Мажлис депутатлари блокининг сессияолди йиғилиши бўлиб ўтди. Уни мазкур блок раҳбари А.Саидов олиб борди. Блок йиғилиши парламентимизнинг X сессияси кун тартибига киритилган масалаларни муҳокама қилишдан бошланди. Блок аъзолари парламентимизнинг навбатдаги сессияси кун тартибидан жой олган барча масалаларни бир овоздан маъқуллашди. Йиғилишда сессия муҳокамасига киритилган "Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги ва "Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисида"ги каби қатор қонун лойиҳалари меъёрига етказиб тайёрланганлиги алоҳида таъкидланди.

Йиғилишда, шунингдек, блокнинг жорий йилдаги фаолияти муҳокама этилди. Ва кўрилган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Шунингдек, кеча Ҳокимият вакиллик органларининг Олий Мажлис депутатлари блокининг ҳам сессияолди мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисни блок раҳбари Қ. Обидов олиб борди. Унда аввало Олий Мажлиснинг X сессияси кун тартибига киритилган масалалар депутатлар томонидан кўриб чиқилди ва маъқулланди. Шунингдек, молия вазири М. Нурмуродов Ўзбекистон Республикасининг 2003 йилги Давлат бюджетининг лойиҳаси ҳақида, Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси раиси Н. Исмоилов «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати тўғрисида»ги ва «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг конунчилик палатаси тўғрисида»ги конституциявий қонун лойиҳалари ҳақида ахборот бердилар.

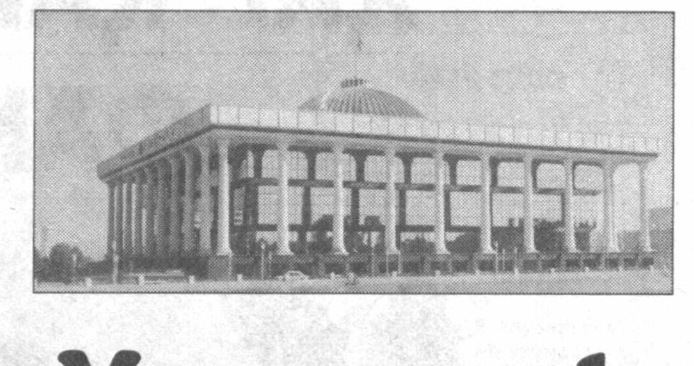

Масъуллик туйғуси

Олий Мажлиснинг Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитаси раиси Эркин ВОҲИДОВ билан суҳбат

— Эркин ака, маълумки, Олий Мажлиснинг ҳар бир сессияси том маънода энг йирик, энг нуфузли анжуман ҳисобланади. Унда қўмита ва комиссиялар ўтган вақт оралиғида амалга оширган ишлар сарҳисоб этилади, келгуси мақсад-вазифалар белгилаб олинади. Миллат, халқ, жамият ва мамлакат тараққиётини ифодаловчи қонуний ҳужжатлар қабул қилинади. Масалага шу жиҳатдан ёндошсак, бугунги сессиянинг ўзига хос жиҳатлари нимада, деб ўйлайсиз?

— Ушбу сессия Конституциямизнинг ўн йиллиги тантанали нишонланган кунлар шукуҳи давом этаётган ажойиб бир паллада ўтмоқда. Бунда ҳавас қилса арзигулик рамзий маъно бор. Ўн йил, эҳтимол, замон нуқтаи назаридан кўҳна тарих олдида киприк қоқгулик фурсатга тенгдир. Лекин у инсоният, қай бир миллат ёки давлат ҳаётида муҳим из қолдирувчи, асрларга татигулик муддатга айланиши, шубҳасиз.

Мен Бош Қомусимизни яратишда иштирок этган, шу жараёнда қизғин муҳокамалар гувоҳи бўлган миллат вакили сифатида баралла айта оламанки, биз ўн йил муқаддам жуда хайрли ишга қўл ургандик. Асосий Қонунимиз муҳтарам Президентимиз раҳбарлигида олис келажакни кўзлаб ёзилганди. Тараққий топган мамлакатлар конституцияларининг энг мақбул қирраларини, айни чоғда, халқимизнинг асрий қадриятларини ҳам ўзида мужассам этган мукаммал бир ҳужжат тариқасида дунёга келганди. Ортда қолган давр мобайнида бу ҳақиқат амалий исботини топди. Истиқлолимизнинг дастлабки йилида яратилган ва қабул қилинган Конституциямиз мураккаб, қийин ва шарафли ўтиш даврида бизга, таъбир жоиз бўлса, садоқат билан, аъло даражада хизмат қилди. Ишончим комилки, у ҳали яна узоқ йиллар шундай садоқат билан хизмат қилажак.

Турган гап, ҳаёт ҳеч қачон бир нуқтада қотиб қолмайди. У бетўхтов ривожланишда давом этади. Инчунин, давр гарданимизга янги-янги вазифаларни юклайди. Шу асно Қомусимизга ҳам муайян ўзгартиришлар, қўшимчалар киритилади. У тобора янги лавҳалар ила бойиб, такомиллашиб бораверади. Хусусан, эндиликда икки палатали Парламентга ўтишга, доимий асосда ишловчи қонун чиқарувчи органга эҳтиёж етилганини англаган ҳолда тўла ишонч билан таъкидлашимиз жоизки, биз шу пайтгача босиб ўтган ва ҳали босиб ўтмаган ноаён йўллар изсиз йўқолмайди. Бу йўллардаги изланишлару курашлар самарасиз кетмайди. Келгусида сайланажак парламентлар, миллат вакиллари учун бетакрор мактаб вазифасини ўтайди. Ютуқларни мустаҳкамлашга, камчилик-хатоларни танқидий жиҳатдан таҳлил этиб тузатишга, чўнг хулосалар чиқариб олишга имкон беради.

— Бугунги сессия кун тартибига Сиз раҳбарлик қилаётган қўмита томонидан қандай масалалар тавсия қилинган?

— Улар асосан қуйидагилардан иборат: Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Америка Қўшма Штатлари Ҳукумати ўртасида шахсларни Халқаро жиноят судига бериш тўғрисидаги Битимни, Ўзбекистон Республикаси билан Литва Республикаси ўртасида Давлатлараро муносабатларнинг асослари, дўстлик ва ҳамкорлик, Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон Республикаси ўртасида ўзбек-қозоқ давлат чегаралари, Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон Республикаси ўртасида ўзбек-қозоқ Давлат чегарасининг алоҳида участкалари тўғрисидаги шартномаларни ратификация қилиш. Кўриб турибсизки, тилга олинган масалаларнинг ҳаммаси бир-бирига чамбарчас боғлиқ. Негизида битта олий ният — хавфсизликни таъминлаш ғояси ётибди. Сабаби аён: гарчи она сайёрамиз ягона, ою қуёшимиз танҳо эса-да, одамзотни тушуниш қийин. Ана шунинг оқибатида, дунё дунё бўлибдики, эзгулик билан ёвузлик ўртасида тинимсиз кураш боради. Инсон инсон бўлиб яралибдики, гоҳо мол-мулк, ер-сув талашади, гоҳо миллат, ирқ, қон талашади. Ёвузликнинг эса, биласиз, миллати, катта-кичиги бўлмайди. У, қандай кўринишда эканлигидан қатъи назар, аҳли башар бахтига чанг солади, тараққиёт йўлида ғов бўлади. Азиз жонлар бошига ғам-кулфат келтиради. Биз бунга кейинги йилларда рўй берган қатор халқаро террорчилик қутқулари, чунончи, ўтган йил 11 сентябрда АҚШда содир этилган қўпорувчилик ҳаракатлари тимсолида қатъий ишонч ҳосил қилганмиз. Шул боис ўша мудҳиш воқеалардан сўнг курраи заминда халқаро терроризмга, диний экстремизмга, асримизнинг даҳшат-балоси — гиёҳвандлик вабосига қарши кураш тезлашди. Унда мамлакатимиз ҳам худди аввалгидек фаол иштирок эта бошлади. Натижада Ўзбекистоннинг жаҳон айвонидаги обрў-эътибори янада юксалди. Минтақамизда тутган етакчи мавқеи халқаро миқёсда тан олинди. Ҳурматли Юртбошимизнинг АҚШ, Япония, Венгрия, Литвага сафарлари ҳамда НАТО саммитида қатнашиш чоғи олға сурган фикр-мулоҳазалари, таклифлари дунё эътиборини тортди. Бинобарин, юртимизда олиб борилаётган демократик ислоҳотлар, кучли давлатдан кучли жамиятга деган мақсад йўлида қўйилаётган дадил қадамлар, оқилона ички ва ташқи сиёсат — буларнинг барча-барчаси ўзаро муштаракликда мамлакатимизнинг жаҳон ҳамжамиятида тутган бўй-бастини белгилайди. Олий Мажлиснинг бугунги сессияси кун тартибига қўйилаётган ва қизғин муҳокама қилиниши кутилаётган масалалар ҳам ана шу жараённинг изчил давомидир.

Хавфсизликни барқарорлаштиришнинг бош шартларидан бири эса, давлатимиз сарҳадларини ҳар қачонгидан-да мустаҳкамлашимизни, фуқароларимиз тинчлигини ўта зийраклик билан қўриқлашимизни тақозо этади. Ҳар қалай, донишманд ота-боболаримиз хўб топиб айтишган: "Шаҳар бедарвоза эмас". Ёхуд "Ўзингга эҳтиёт бўл, қўшнингни ўғри тутма", деган нақл ҳам бежиз айтилмаган. Ишончли чегаралар аслида диёримизни ёмон кўзлардан, ёвуз кучлардан асровчи, ҳамюртларимиз осойишталигини, жамият тараққиётини таъминловчи омиллардан ҳисобланади. Биз ҳамиша бошқа давлатлар билан халқаро муносабатларимизни яхшилашни, дўстлик ва ҳамкорликни ривожлантиришни биринчи ўринга қўйиб келганмиз. Ва табиийки, бундан кейин ана шу қутлуғ анъанамизга содиқ қоламиз. Ўзбекнинг довруғини ҳар жабҳада оламга ёямиз.

«Халқ сўзи» мухбири Абдунаби ҲАЙДАРОВ суҳбатлашди.

Сиёсий партиялар фракциялари ҳаётидан

«Бошқа партияларга ён бермаймиз»

Парламентимизнинг бугун бошланадиган X сессияси муҳокамасидан шундай қонун лойиҳалари жой олганки, у келажакда мамлакатимиздаги мавжуд сиёсий партиялар обрў-эътиборини янада оширишга хизмат қилади. Модомики шундай экан, бу ҳақда партия етакчилари қандай фикрда? Умуман, мамлакатимиздаги сиёсий партиялар айни жараёнларга тайёрми? Мухбиримиз бу каби саволлар билан Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партиясининг Олий Мажлисдаги депутатлар фракцияси раҳбари Турғунпўлат ДАМИНОВга мурожаат қилди.

— Ҳаммамизга маълум, Сиз етакчилигингиздаги партия шу вақтгача бўлиб ўтган парламент сайловларида нимагадир мамлакатимиздаги ФМДП ва ХДПга ҳамиша ён бериб келган. Биласиз, Олий Мажлиснинг бугун бошланадиган сессияси муҳокамасидан парламентимизни икки палатали қилиб ташкил этишга қаратилган қонун лойиҳалари жой олган. Унга кўра, парламентимизнинг қуйи палатасига аъзо бўлиш учун сиёсий партиялар майдонга чиқади. Айтинг-чи, партиянгиз навбатдаги сиёсий тадбирларда ҳам яна шу икки партияга ён бериб қўйишидан чўчимайдими?

— Йўқ. Аслини айтганда, бизнинг партиямиз сиёсий рақобат майдонида ҳали бирор марта бошқа партияларга ён бермаган. Аксинча, ҳамиша ўз қарашларини, ғояларини, мақсад ва маслакларини қаттиқ туриб ҳимоя қилиб келган. Биргина мисол. Ўтган референдум арафасида партиямиз барча сафдошларимизга, хайрихоҳларимизга, тарафдорларимизга ва халқимизга мурожаат қилиб, ўз қарашларини, ўз позициясини аниқ-равшан билдирди.

Тўғри, биз икки палатали парламент тарафдоримиз. Чунки у сиёсий партияларни парламентчилик фаолиятини ҳар томонлама фаоллаштириб, партиямизнинг кўрилаётган масалаларни ҳал этишдаги иштирокини кучайтиради, қарашларини аниқ-равшан ошкор қилишга, сайловчилар томонидан сиёсий фаолиятини тўғри баҳолашга, партия етакчи раҳбарларини, депутатларимизнинг аҳоли томонидан яхши танилишига кенг имкониятлар очади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг икки палатали парламент тизимига ўтиш шароитида ҳар қандай сиёсий партия каби «Адолат» СДПнинг ҳам асосий вазифаси — парламент ва маҳаллий Кенгашларга бўладиган сайловларга яхши тайёрланиб, имконият борича ундан кўпроқ ўрин эгаллаш ва сайланган ваколат органларида ўз Дастурларидаги мақсадларини рўёбга чиқариш борасида профессионал тарзда иш олиб боришдир. Бу мақсадларга эришишда бошқа бирор партияга ён берилмайди. Аксинча биз ҳозирданоқ бу масалада тайёргарлик ишларини бошлаб юборганмиз.

— Сиз ҳам партия етакчиси, ҳам фракция раҳбари сифатида «Адолат» социал-демократик партиясининг ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги мавқеи, йўли ва таъсири янада сезиларли бўлиши учун нималар қилиш керак, деб ўйлайсиз?

— Биз партиямизнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги мавқеини янада мустаҳкамлаш борасида бир қатор ташкилий ишларни амалга ошириб келмоқдамиз. Жумладан, барча бўғиндаги партия ташкилотлари раҳбар органларини етук, ишбилармон, жонкуяр партия кадрлари билан таъминлаш, ташкилий-партиявий ишларни жонлантириш, халқимиз орасида ташкилий-амалий ишларни кучайтириш, партия сафларига халқ орасида обрў-эътиборли, илғор фикрли, сиёсий жиҳатдан етук, ғайратли фуқароларни жалб этишга алоҳида эътибор қаратаяпмиз. Маълумки, партиянинг мавқеи, унинг обрў-эътибори, энг аввало, фуқаролар орасидаги ташкилий, тарғибот-ташвиқот ишларига боғлиқдир. Бу борада муайян ишлар амалга оширилаяпти. Яна муҳим ишлардан бири — бўлажак Парламент ва маҳаллий Кенгашларга бўладиган сайловларда депутатликка номзод сифатида кўрсатиладиган партия фаоллари рўйхатини шакллантириб боришдир. Бундан ташқари партиямиз сайловолди дастурини ишлаб чиқиш бўйича тайёргарлик ишларини ҳам бошлаб юборган.

— «Адолат» социал-демократик партиясининг парламентдаги фракцияси аъзолари Олий Мажлиснинг сессияси муҳокамасига киритилган қонун лойиҳаларига муқобил таклиф бериш нияти борми?

— Албатта. Олий Мажлиснинг сессияси муҳокамасига киритилган барча қонун лойиҳалари бўйича фракциямиз аъзолари ўз таклиф ва мулоҳазаларини парламентимизнинг ишчи гуруҳига топширди. Фракциямиз аъзолари 2003 йилги давлат бюджети лойиҳаси, «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати тўғрисида»ги, «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси тўғрисида»ги қонун лойиҳалари бўйича ўзларининг бир қатор муқобил таклиф ва истакларини билдирдилар.

«Халқ сўзи» мухбири Фурқат САНАЕВ суҳбатлашди.

Қарашларимиз очиқ-ошкора

Фуқаролик жамиятини қуриш, бино қилиш ҳозир ва бундан кейин ҳам анча замонлар энг долзарб масалалардан бўлиб туради. Фуқаролик жамияти охир-оқибат бу тикланишларнинг энг юксак ва энг орзу қилинган, энг адолатли самараси бўлиб дунёга келажак. Шунинг учун биз "Миллий тикланиш" демократик партияси ва унинг парламентдаги фракцияси олдида олис уфқларга довур чўзилиб ётган фаоллик майдонлари очилаётганлигини доим кўз ўнгимизда тутамиз ва яхши тасаввур қиламиз. Шундай экан, бу яратувчилик майдонларида ҳар қанча ишласангиз, оз. Ҳар қанча ҳаракат қилсангиз, кам.

Биз сиёсий партия сифатида шу тараққиёт уфқлари келажак сари бораётган йўлнинг бошгинасида турибмиз. Партиялар жамиятда очиқлик, ошкоралик манбаи. Гапнинг очиғини айтсак, ҳали халқнинг ҳаётига, маишатига, унинг жамият қурилишидаги ишларига реал таъсир ўтказган салмоқли ишларимизни санаб кўрсата олмаймиз. Бу жиҳатдан партиялар жамиятдан ҳам, халқ олдида ҳам ҳар жиҳатдан қарздор. Шунинг учун фуқаролик жамиятининг айни ўзи ҳақида эмас, уни шакллантириш тўғрисида фикр юритамиз. Борлиқ реаллигимиз шундай. Соғлом фикр чамаларимиз шундай. Тан олиб айтайлик, мақтанишда эмас, соғлом баҳолашда гап кўп. Куни кеча Сирдарёда бўлиб ўтган аччиқ таҳлиллар — Давлат раҳбарининг фикр йўналишлари — бизга шундай соғлом баҳолаш намунаси — танқидий тафаккурнинг ўрнак бўладиган меваси. Жуда қимматли намуна. Айниқса, сўз эркинлиги тамойиллари ҳаётимиз, фикрлаш тарзларимизга кириб ўрнашаётган бизнинг шароитимизда. Фуқаролик жамиятига тадрижий тарзда ўта боришнинг бир характерли белгиси, ёрқин нишонаси ҳам худди мана шунда — соғлом танқидий фикрлашда, ишнинг кўзини кўзлайдиган прагматизмда — демократик қадриятларга — уларни фақат эълон қилибгина қолмай, балки уларга ишонч билан мустаҳкам ўрнашди: "Ҳар қайси инсон буюк куч соҳибидир. Фақат уни уйғота билиш керак". Ҳозир уйқуга, мудроқликка бериладиган замон эмас. Етакчи уйғоқ бўлса, уйғотади. Партияга аъзо бўлиб кирган киши маълум маънода етакчиликни ўз бўйнига олади. Бусиз мумкин эмас. Айниқса, парламентдаги партия фракциясида бусиз сира мумкин эмас.

Фракциялар қонунчилик фаолиятида реал иштирок этаркан, ўз қарашларини яшириб ўтирмай, очиқ-ошкора, эркин баён этади. Ўнинчи сессия кун тартибига киритилган масалалар устида парламентда қизғин иш кетган пайтда "Миллий тикланиш" фракцияси қонунлар, ҳужжатлар лойиҳаларини ўқиш, ўрганиш, уларни таҳлил этиш, такомиллаштириш жараёнларида иштирок этди.

Ўнинчи сессия кун тартибига "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси тўғрисида" конституциявий қонуни лойиҳаси киритилмоқда. Шунингдек, юқори палата — Сенат тўғрисидаги Қонун лойиҳаси ҳам депутатлар ҳукмига ҳавола этилмоқда.

Фракциямиз кейинги бир неча ойлар мобайнида Германиянинг Эберт фонди, ТАСИС Дастури билан биргаликда, "Бошқа фракциялар билан ҳамкорликда икки палатали парламентда сиёсий партиялар фракцияларининг вазифалари ва ўрни ҳамда ваколатларига нималар киради?" деган саволга жавоб ахтарди. Парламентда сиёсий партия фракциясининг ваколат доирасига кирадиган ўттиздан ортиқ масалани қараб, ўрганиб чиқди. Улар ишчи гуруҳларда ҳар томонлама муҳокама қилингандан сўнг энг мақбул вариантлар саралаб олиниб, умумлаштирилди. Ўйлаймизки, бу қимматли тавсиялар парламентда сиёсий партиялар фракцияларининг ваколатлари тўғрисида яратиладиган қонун ҳужжатига асос бўлиб хизмат қилади. Шуни ҳам айтиш кераки, халқаро миқёсда ўтган ушбу баҳс-мунозарага бой диспутлар бекор кетмади. Қонунчилик палатаси тўғрисидаги Қонун лойиҳасида, унинг фракциялар фаолияти меъёрлари борасидаги моддаларида биз бунинг ифодасини кўрмоқдамиз. Бунда келтирилаётган мезонлар парламентда фракциялар фаолиятини кўп томонлардан аниқлаштиради, уларга жонли, таъсирчан иш олиб боришга ҳуқуқий замин яратади.

Фракциямиз, айниқса, Матбуот ва ахборот қўмитаси томонидан тайёрланган "Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисида"ги муҳим қонун лойиҳасини ўқиш ва муҳокама қилишда фаол қатнашди. Қўмита билан биргаликда жойларда, таниқли журналистлар давраларида, жамоатчилик вакиллари билан биргаликда унинг муҳокамаларида иштирок этди, бир қанча таклифларни қўйди. Уларнинг баъзилари эътиборга олинди ва баёнига аниқлик киритилишига асос бўлди.

"Миллий тикланиш" фракцияси, шунингдек, ҳозирги замон талаблари нуқтаи назаридан сиёсий партиялар фаолиятининг ижтимоий, иқтисодий негизларини мустаҳкамлаш, партиялар обрў-эътиборини кўтариш долзарб вазифа бўлиб турганлигини доимо қайд этиб келмоқда. "Сиёсий партиялар тўғрисида"ги қонунга ўзгартишлар киритиш, балки уни янгидан яратиш заруратга айланган. Бу масала партиялар, халқаро жамоатчилик ташкилотлари билан биргаликда бир қанча семинарлар ва конференцияларда кўриб чиқилди. Фуқаролик жамияти интенсив шаклланиш жараёнига кирган бир даврда сиёсий партиялар тўғрисидаги янги — замон талабларини ҳисобга олган қонун тўлақонли, ҳозиржавоб, ташаббускор иш олиб боришимизга реал асос яратилишига шубҳа йўқ. Биз партия фракцияларининг аъзоларини икки баравар етакчи, деб қараймиз. Чунки фракция аъзолари ҳам парламентда, ҳам фракцияда, ҳам партиянинг ранг-баранг жамоат ишларида, ҳам жойларда сайловчилар ўртасида иш кўрадилар. Бу жиҳатдан Сирдарёда Эркин Донаев, Фарғонада Раҳматали Жалилов, Тошкентда ва Тошкент вилоятида Шарифа Салимова, Гуландом Боқиева, Ўткир Ҳошимов сингари депутатларимизнинг қонун яратувчилик, унинг ижро маданиятини кўтариш, Ўзбекистон Президенти тамонидан тақдим этилаётган тараққиёт, эркинлаштириш йўналишларини тарғиб қилиш, тушунтириш — аҳолининг турли қатламлари ўртасида кишилар билан жонли мулоқотлар олиб бориш, жамиятдаги ҳаракатларни фаоллаштириш борасида кўрсатаётган саъй-ҳаракатларини фракциямиз қиёфасини белгилайдиган ишлардан эканлигини таъкидлаб ўтишни истаймиз. Бу каби ишларсиз фракциямизнинг Олий Мажлис ва ундан ташқарида олиб бораётган фаолиятини етарлича тасаввур қилиб бўлмайди.

Иброҳим ҒАФУРОВ, «Миллий тикланиш» демократик партиясининг Олий Мажлисдаги депутатлар фракцияси раҳбари.

Тўрачилик ўтмайди

Олий Мажлиснинг X сессияси кун тартибига киритилган масалалардан бири «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги қонун (янги таҳрири) лойиҳаси муҳокамасидир. Фарғоналик баъзи фуқаролар ҳам мазкур қонун лойиҳаси билан яқиндан танишиб, ўз мулоҳаза ва таклифларини билдирмоқдалар.

Ваҳобжон ТЕШАБОЕВ — фермер, Тошлоқ тумани Садда фуқаролар йиғинига қарашли Қақир қишлоғидан:

— Мазкур қонун лойиҳасини фуқароларнинг давлат органларига, муассасаларига мурожаатларига оид муносабатларни тартибга соладиган, уларнинг ҳуқуқлари, эркинликларини ҳимоя қиладиган муҳим ҳужжат деб ҳисоблайман.

Ўз ҳаётий тажрибамдан келиб чиқиб, қонун лойиҳасининг 10-моддасига таклиф киритмоқчиман. Мазкур моддада «фуқаролар мурожаат этиш ҳуқуқидан фойдаланаётганда уларнинг жинси, ирқи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши ва ижтимоий мавқеига қараб камситиш таъқиқланади» дейилган. Мен шу моддани «шундай ҳолатларга йўл қўйган мансабдор шахслар қонун йўли билан жазоланадилар», деб давом эттирилишини таклиф этаман. Тўғри, бу фикр лойиҳанинг 22-, 23-моддаларида ўз ифодасини топган. Лекин шу талаб 10-моддага киритилса, тўғри бўларди.

Омонжон ХАЛИЛОВ — Тошлоқ тумани боғдорчилик ижара фермер хўжалиги раҳбари:

— Мен ҳам ижара муносабатларини йўлга қўйишда қатор муаммоларга дуч келаяпман. 20-моддада «Фуқароларнинг мурожаатларини кўриб чиқиш натижалари юзасидан қабул қилинадиган чора-тадбирлар» кўрсатилган. Модданинг учала банди ҳам фуқароларнинг манфаатига хизмат қилади. Лекин қабул қилинадиган қарорлар, ёзма мурожаатларни бажариш, ижро этиш муддати кўрсатилмаган. Муддат аниқ белгиланмас экан, мансабдор шахс эртага келинг, индинга келинг деган эски ашуласини такрорлайверади.

Исмоилжон АКБАРОВ — тадбиркор:

— Мен 7-8 йил аввал ариза ёзиб, туҳматчи деган тавқи лаънат орттиришимга бир баҳя қолган эди. Мен мурожаат қилган идорадаги амалдор шикоятим ҳали ўрганилмасдан, бу ҳақда иши текширилиши лозим бўлган кимсага етказиб улгурган экан. Мурожаатим акс таъсир кўрсатди, шаънимга бўҳтонлар айтилиб, туҳматлар уюштирилди. Ҳақиқат қарор топгунча, асаблар таранг тортди. Менимча, 5-моддага, яъни «Фуқароларнинг мурожаатларига қўйиладиган талаблар» моддасига «Агар шикоят фуқаронинг қонуний ҳуқуқлари, эркинликлари дахлсизлигига рахна соладиган бўлса, текшириш пайтида шикоятчининг шахси вақтинча сир сақланади», деган банд киритилса, маъқул бўлар эди.

«Халқ сўзи» мухбири Набижон СОБИР ёзиб олди.

Иқтисодиётимиз таянчи

4. Ривожланишнинг шарт-шароитлари

Бугунги кунда устувор вазифалардан бири ялпи ички маҳсулот ишлаб чиқаришда етакчи ўринни эгаллайдиган, фуқароларнинг муҳим даромад манбаи ва мулкдорлар синфини шакллантиришнинг асоси бўлган хусусий секторнинг мавқеини янада оширишдир. Бу вазифани бажариш, **биринчидан**, хусусий секторнинг ривожини таъминловчи эркин бозор муҳитини яратиш, **иккинчидан**, хусусий секторнинг давлат томонидан қўллаб- қувватланишидир. Хусусий сектор ривожининг ўз механизми бор: у ҳам бўлса, бозор механизмидир. Унинг қандай ва қаёққа қараб ривожланишини маъмурият эмас, балки бозор кучлари белгилайди. Бозордаги талаб-таклиф механизми хусусий сектор ҳолатига кучли таъсир этади. Бу сектордаги ресурсларнинг тақсимланиши, самарали ишлатилиши, умуман, унинг йўқолиб кетмай, такроран яратилиб туриши учун эркин бозор муҳити зарур. Бу бозор кучларини ҳеч бир тазйиқсиз ва чекланмаган ҳолда ўз-ўзидан ҳаракат қилишини, давлат бу кучларга халақит бермасдан, аксинча, уларга йўл очишини билдиради. Бу иқтисодий либерализм тамойилларига риоя қилишдан ўзга нарса эмас, албатта. Шу боис иқтисодиётни эркинлаштириш йўлидан оғишмай боришимиз зарур.

Либерал, яъни эркин иқтисодиётнинг бир қатор белгилари борки, уларни юзага чиқармай туриб, белгиланган мақсадга эришиб бўлмайди. Хусусий мулк мавқеининг мустаҳкамлиги, солиқлар юкининг меъёрида бўлиши, иқтисодиёт субъектларининг маъмурий тазйиқлардан холилиги, коррупциянинг кескин чекланиши, иложи бўлса йўқ қилиниши, инвестиция масъулияти корхоналарнинг ўзига берилиши, даромадларни топиш ва уларни ишлатишнинг чекланмаслиги, иқтисодий ахборотларнинг ҳаққоний ва ҳамма учун ошкоралиги (бундан давлат сири бўлган ахборот мустасно), иқтисодиётда давлат секторининг катта бўлмаслиги, унинг ҳам бозор қоидаларига кўра ишлаши шулар сирасига киради.

Ўзбекистонда иқтисодий эркинликни таъминлашга қаратилган қонунлар, Президент фармонлари ва ҳукумат қарорларининг мукаммаллигини, уларни маданийлашган бозор талабларига мос эканлигини ҳамма, жумладан, хорижлик мутахассислар ҳам эътироф этишади. Аммо буларни амалга ошириш механизмида нуқсонлар мавжуд. Энг аввало, ҳуқуқий маданият етишмайди, қонунларга риоя этиш ҳиссиёти шаклланмаган, ўтмиш меросига нисбатан маъмуриятчилик ҳануз кучли. Хусусий мулк Конституцияга биноан дахлсиз бўлса-да, хусусий корхоналарга тазйиқ ўтказиш, уларнинг ишига ўринсиз аралашиш ҳоллари учрайди. Маҳаллий ҳокимият органлари корхоналардан қўшимча пул ундиришга ҳаракат қилишади, бунда хайрия пуллари маъмурий-кўнгилли йўллар билан олинади. Бу корхоналар фойдасини камайтиришга, фойда олмай қолган тақдирда, оборот маблағлари бир қисмининг йўқотилишига олиб келади. Улар корхоналардан насияга ресурс олиб, уларнинг кредиторлик қарзларининг ошишига ҳисса қўшадилар. Корхонанинг давлат олдидаги мажбурияти белгиланган солиқларни ўз вақтида канда қилмай тўлашдан иборат. Бундан ташқари, корхонадан пул ундириш унинг ривожланиш имкониятларини қисқартиради. Натижада хусусий сектор ўзини ўзи қайтадан ҳосил эта олмай қолиши мумкин.

Шу ўринда Президентимизнинг «Давлатнинг иқтисодий соҳага, хўжалик юритувчи тузилмалар, биринчи галда, хусусий сектор фаолиятига аралашувини чеклаш лозим» деган кўрсатмалари ўта муҳим эканлигини қайд этиш зарур. Хусусий сектор ривожи йўлидаги яна бир ғов — маъмурий коррупция, яъни корхона соҳибларидан давлат амалдорларининг пора олишидирки, бу ҳам корхонанинг ривожланиш ресурсини камайтиради. Ўзбекистонда коррупция қўшни мамлакатлардагидан кам бўлса-да, барибир, унинг муайян даражаси мавжуд. Халқаро экспертлар хулосасига кўра, Ўзбекистон бу кўрсаткич бўйича 25 мамлакат (ўтиш давридаги) орасида иккинчи ўринни эгаллайди. Экспертлар коррупция даражаси энг юқори бўлганда, уни 6 балл билан баҳолайдилар. Ўзбекистонда коррупция даражаси эса 4,4 баллни ташкил этади, бу оз эмас, албатта. Халқаро миқёсда коррупция энг кучли бўлган давлат тузилмаси — бу божхона идоралари эканлиги эътироф этилади. Хусусий бизнесни коррупция босимидан холис этиш унинг ривожланиш шартига айланди. Бунинг учун бизнеснинг амалдорларга қарамлигига чек қўйиш керак, чунки бу коррупцияни озиқлантиради

5. Манфаатдорлик йўли

Хусусий сектор шунинг учун ҳам хусусийки, у хусусий мулкчиликка таянади. Мазкур сектордаги мулкчилик ўзини ўзи қайтадан яратиб, ривожланиб бориши учун мулк соҳибларининг иқтисодий манфаатлари юзага чиқиши керак бўлади. Дунёда манфаати йўқ мулкдор ҳеч қачон бўлмаган, бундан кейин ҳам бўлмайди. Мулкдорнинг иқтисодий манфаати ўз мулкидан даромад топиш, яъни мулкини самарали ишлатиб, бой бўлишдир. Агар бунга шароит бўлмаса, мулк мулклигича қолаверади, у иқтисодий мазмун касб этмайди. Мулкнинг иқтисодий мазмунга амал қилиши учун қулай иқтисодий муҳит бўлиши талаб этилади. Тарихий тажрибанинг кўрсатишича, мулкни мулк қилишнинг энг самарали воситаси бозор механизмидир. Ҳозирчалик инсоният бундан бошқа воситани ўйлаб топганича йўқ.

Бозор механизми фақат эркин иқтисодий муҳитда иш бериши мумкин, чунки бу демократик иқтисодиётнинг ривожланиш механизмидир. Бу механизм «Ҳамма қўлидан келган ишни қилади, ҳамма ишлаб топганини ўзи олади» деган қоидага асосланганлиги туфайли яхши ишлашни рағбатлантиради. Бозорбоп товарларни сифатли қилиб, кам харажат билан ишлаб чиқариш, хуллас, инсон учун қадри-қиммати юқори товарларни яратиш орқали тадбиркорларнинг пулни кўп топишидан иборат манфаати юзага чиқади, аниқроғи, хусусий мулк даромад келтириш билан ўзини оқлайди. Аммо бунинг учун эркин рақобатга асосланган бозор бўлиши керак, чунки рақобат бозорнинг асосий шарти, айтиш мумкинки, унинг қонунидир. Рақобат майдони бозор бўлса, унинг иштирокчилари тадбиркорлардир. Рақобат уларни доимо ҳушёр тортишга, панд бермай ишлашга, янгиликни жорий этишга ундайди, у иқтисодиётни соғломлаштиради. Рақобат қанчалик кучли бўлса, иқтисодиёт шунчалик тез ўсади, у чекланган шароитда турғунлик содир бўлади, янгиланиш юз бермайди.

Шу сабабли иқтисодиётни эркинлаштиришнинг мақсади ҳам эркин рақобат муҳитини яратишдир. Рақобат ўз манфаати учун курашишни билдиради, бу эса иқтисодий ўсишга олиб келади.

Мулкнинг иқтисодий жиҳатидан оқланишида муаммолар йўқ эмас. Булар сирасига акциядорлар ва ширкатлардаги пайчилар мулкидан даромад топиш муаммоси киради. Ҳозирчалик акциядорлар жамиятларида рентабелликнинг паст бўлиши ва зарарига ишлашнинг кўпайиши акция эгалари манфаатини юзага чиқармайди. Бундай аҳволнинг ширкатларда бўлиши туфайли пай эгалари ҳам ғоят кам, ўзлари учун аҳамиятсиз бўлган даромад оладилар. Маълумотларга кўра, аҳоли олган дивидендлар унинг ялпи даромадининг 0,4 фоизини ташкил этади. Натижада акциядорлик-мулкдорлик ҳиссиёти сўна боради. Иқтисодиётни эркинлаштириш эса бозор кучларига йўл очиб, ҳиссадорлик корхоналари даромадларини, бинобарин дивидендларни ошириш имконини бериши керак. Шундагина аҳоли ўртасида акцияларнинг кўплаб сотилиши ва мулкдорлар кўпайиши мумкин бўлади.

6. Инвестиция омили

Хусусий секторнинг ривожланиш омили унга жалб этилган инвестицияларнинг кўплиги ва самарали ишлатилишига боғлиқ. Бунинг учун у етарли молия ресурсларига эга бўлиши талаб қилинади. Ҳозирчалик аҳвол бундай эмас, чунки фуқаролар хусусий мулки ҳисобига жами капитал инвестицияларнинг фақатгина 13,3 фоизи тўғри келади. Бунинг асосий қисми уй-жой қурилишига кетади, ишлаб чиқаришни инвестициялаш даражаси эса паст. Бу шу нарсадан дарак берадики, 2001 йилда жами хусусий инвестицияларнинг 30,3 фоизи корхоналар ҳиссасига тўғри келган. Хусусий корхоналар ишлаб чиқаришга юборган инвестициялари Ўзбекистонда жами инвестицияларнинг 4 фоизини ташкил этади, холос. Бу хусусий секторнинг ривожланишидаги ички имкониятлар торлигини билдиради. Иқтисодий эркинлик эса инвестицияларни пул билан таъминлашни ўз-ўзини молиялаштириш замирига ўтказишни, яъни инвестицияга жавобгарликни давлатдан корхона зиммасига ўтказишни билдиради. Албатта, бу корхоналардан молиявий ресурс талаб қилади, яъни корхоналарнинг қўшимча пул топишини тақозо этади. Табиийки, бу, энг аввало, рентабелликни оширишни, сўнгра эса солиқларни қисқартиришни талаб қилади. Солиқ юкининг қисқариши корхонада қоладиган даромадни кўпайтиради, бинобарин, унинг ўз инвестиция ресурсини оширади.

Хусусий сектор мавқеини мустаҳкамлашда хориж инвестицияси қўл келади. Чунки бунинг ҳисобидан худди шу сектор ўсади. Хориж инвестицияси деганда, хориждан олинган кредитни тушуниш керак эмас. Чет эл кредити инвестиция манбаи, лекин бу инвестиция пулининг эгаси Ўзбекистон мулкдорлари бўлади. Кредит улар зиммасига ёзилади, буни тўлаш ҳам уларга юклатилади. Шу кредит ҳисобидан яратилган янги корхоналар, модернизацияланган эски корхоналар Ўзбекистоннинг миллий бойлиги бўлади.

Хориж инвестицияси — бу хорижликларнинг ўзи ҳисобидан ётқизилган пул. У туфайли яратилган объектлар чет элликлар мулки ҳисобланади. Бу инвестиция хусусий секторни озиқлантириб, унинг хориж маблағи ҳисобидан кенгайишига олиб келади. Аммо шунга қарамай, бевосита хориж инвестицияларининг Ўзбекистонга кириб келиши айтарли даражада эмас. Жаҳон банки маълумотларига кўра бу инвестициянинг жон бошига ҳажми бутун дунёда 450 доллар, иқтисодиёти ривожланган мамлакатларда 2350 доллар, кам ривожланган мамлакатларда 32 долларни ташкил этади.

Бу рақамлар ҳамма чоралар билан мамлакатга бевосита хориж инвестицияларини жалб этиш ўта зарурлигидан дарак беради. Давлатимиз раҳбари мамлакат иқтисодиётини янгилаш хусусида сўз юритар эканлар, «хорижий инвестициялар, авваламбор, хусусий сармояларни жалб этиш, бунинг учун тегишли инвестицион муҳит ва инвесторлар учун кафолатлар яратиш, бу борада, айниқса, катта аҳамиятга эга» деб уқтиришларини ҳеч қачон ёддан чиқариб бўлмайди.

Алишер ВАҲОБОВ,
Тошкент Молия институтининг ўқув ва услубий ишлар бўйича проректори, иқтисод фанлари доктори.

(Давоми. Боши ўтган сонда).

Терроризмга қарши кураш — диққат марказида

Тошкентда «Диний-сиёсий экстремизм ва терроризмга қарши Тошкент резолюцияси: уч йил ўтгач» деб номланган халқаро анжуман давом этаяпти.

Мазкур тадбир 1999 йил Тошкентда "Дин ва демократия" мавзуида бўлиб ўтган сиёсий анжуманнинг мантиқий давомидир. Маълумки, уч йил муқаддам бўлиб ўтган мазкур анжуманда "Диний-сиёсий терроризм ва экстремизмга қарши Тошкент резолюцияси" қабул қилинган эди.

Динлараро ҳамжиҳатлик ва унинг сиёсий-иқтисодий барқарорлик учун нечоғлик аҳамиятга эга экани, диний-сиёсий экстремизм ва терроризмнинг дунё мамлакатларига таҳдиди билан боғлиқ масалалар муҳокама этилган ушбу халқаро тадбир якунида иштирокчилар Бирлашган Миллатлар Ташкилотига мурожаат қилиб, 2002 йилни "Халқаро терроризм ва экстремизмга қарши курашда динлараро бирдамлик йили" деб эълон қилишни таклиф этганди. Бу таклифнинг моҳияти қанчалик улкан эканини кейинги йилларда содир бўлган воқеалар бот-бот исботлади.

Сўнгги йилларда дунёнинг кўплаб мамлакатларида, жумладан Америка Қўшма Штатларида, Россияда, Жанубий Шарқий Осиё минтақаси давлатларида турли кўринишдаги йирик террорчилик ҳаракатлари содир этилди. Бундай ҳаракатлар натижасида минглаб бегуноҳ одамлар қурбон бўлди.

Халқаро терроризмга қарши кураш доирасида дунё мамлакатлари ўртасида ҳамкорлик фаол давом этаётган бугунги шароитда Тошкент резолюцияси қабул қилингандан сўнг ўтган уч йил ичида рўй берган ўзгаришларни яна бир карра таҳлил этиш эҳтиёжи туғилди. Конрад Аденауэр жамғармаси ҳамда Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси ҳамкорлигида ўтказилаётган мазкур халқаро анжуман шу маънода муҳим аҳамият касб этади.

Анжуман кун тартибидан дин ва давлат ўртасидаги муносабатлар, динлараро ҳамжиҳатлик, экстремизм ва терроризмнинг диний бағрикенглик ва сиёсий барқарорликка таҳдиди каби қатор масалалар ўрин олган.

АҚШ Ташқи сиёсат кенгаши етакчи мутахассиси Элие Краковскининг фикрича, мазкур анжуман одамлар эътиборини яна бир карра барчани бирдек ташвишга солаётган улкан муаммога қаратади.

— Анжуманнинг аҳамиятли жиҳатларидан бири ҳам шунда, — деди у. — Ушбу ўринда таъкидлашни истардимки, дунё ҳамжамияти эътиборини диний экстремизм, халқаро терроризм каби жиддий муаммоларга жалб этишда Ўзбекистон, айниқса, фаолдир. Ўзбекистон бу борада ибратли амалий тадбирларни ҳам амалга оширмоқда. Шу маънода, Ўзбекистон терроризмга қарши кураш ҳаракатларида минтақадаги муҳим давлатдир.

Германиянинг Людвиг Максимилиан номидаги университети профессори Роланд Пич ҳам мазкур анжуманни юқори баҳолади. "Ғарбда айримлар Исломни терроризм билан боғлашади. Бу, табиийки, Ислом динининг моҳиятини яхши тушунмаслик натижасидир. Шунинг учун биз терроризм ва экстремизм нима, бу тушунчалар ортида нималар ётишини одамларга кенгроқ тушунтиришимиз керак. Аслини олганда, терроризмга қарши курашнинг муҳим усулларидан бири ҳам таълим ва тушунтириш орқали амалга оширилади. Тошкентда бўлиб ўтаётган мазкур анжуманнинг амалий моҳиятини ҳам шунда кўриш мумкин. Анжуман дунёнинг турли мамлакатларидан келган мутахассислар мазкур муаммо борасида фикр алмашиш, биргаликда ҳаракат қилиш учун зарур механизмларни ишлаб чиқиш борасида амалий таклифларни ўрганиш учун қулай имконият яратди", деди у жумладан.

Германия Федерал ҳукуматининг матбуот хизмати бошлиғи ўринбосари доктор Райнхард Шварцер ҳам мазкур тадбир бугунги халқаро терроризмга қарши кураш жараёнида муҳим аҳамият касб этишини таъкидлади. Унинг фикрича, бугунги кунда Ғарб терроризм деган тушунчанинг моҳиятини кенгроқ талқин этмоқда.

— Биз терроризмга қарши кураш борасида ўзаро мулоқотни янада фаоллаштирмоғимиз зарур. Негаки, терроризмга қарши кураш дегани фақатгина ҳарбий чора-тадбир эмас, балки маърифий амалларни ҳам назарда тутади. Ўзбекистон бу борада фаоллик намоён этаётгани эътиборга моликдир, — деди Р.Шварцер.

Уч кун давом этадиган мазкур халқаро анжуман ишида АҚШ, Германия, Швеция, Франция, Миср, Россия, Руминия ҳамда , Марказий Осиё мамлакатларидан келган мутахассислар иштирок этмоқда.

Кеча Бухоро шаҳрида анжуманнинг кўчма йиғилиши бўлиб ўтди. Мазкур учрашувда "Меҳр-муҳаббат, адолатпарварлик, эрксеварлик ва бағрикенглик диний ва умуминсоний қадриятлар сифатида" мавзуида ўзаро фикрлар алмашилди. Учрашув сўнгида иштирокчилар Бухородаги муқаддас қадамжоларни зиёрат қилишди.

Фарҳод АРЗИЕВ
Иқболжон СОЛИЕВ,
"Жаҳон" АА мухбирлари.

Бешовнинг бири — Нишон

(Давоми. Боши 1-бетда).

билан биргаликда суғориладиган майдонларнинг мелиоратив ҳолати ўрганиб чиқилган. Сизот сувлари, хўжаликлараро коллекторлар, каналлар ва насос станциялари, хўжаликлар ҳисобидаги очиқ ва ёпиқ дренажлар, суғориш тизимининг техник ҳолатлари кўздан кечирилган. Пировардида қуйидаги маълумотлар аниқланган. Агар 1991 йилда кучсиз шўрланган ер 12160 гектар майдонни ташкил этган бўлса, 2000 йилда бу кўрсаткич 19560 гектарга етган. 9 йил мобайнида ўртача шўрланган майдон 5967 гектардан 1996 гектарга камайган. 474 гектар ер эса кучли шўрланган.

Хўжаликлар ҳисобида 510 километрлик очиқ коллекторлар мавжуд. Ҳар йили ана шу коллекторнинг 170 километри тозаланиши керак. Бироқ 1996 йилда 20,7 километри, 2000 йилда 17,7 километри тозаланган. Шунингдек, ўтган даврда 2067 километрлик ёпиқ дренажнинг атиги 20 километри таъмирланган.

Хўжаликларга қарашли 1861,083 километрлик суғориш тизимининг 340 километри ҳам қониқарсиз аҳволда. Шу боис, айниқса, Ҳамза номли, Абдулла Қодирий номли, Ибн Сино номли, «Туркманистон», «Дўстлик», «Самарқанд», «Ойдин», «Гулистон» хўжаликларида аҳвол оғирлашган. Шунинг учун кредит маблағларини айнан ана шу 8 та хўжаликка қарашли ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, коллектор-дренаж тизимини таъмирлаш ишларига сарфлаш мўлжалланмоқда. Қайси объектга қанча маблағ ва қурилиш материали кетиши, қурилиш-таъмирлаш ишларининг бажарилиши муддати тўғрисида маълумотлар тайёрланган. Тумандаги 5 та хўжаликда, шу жумладан, Ҳамза номли, Абдулла Қодирий номли, «Туркманистон», «Гулистон», «Нурли келажак» хўжаликларида сувдан фойдаланувчилар уюшмаси тузилиб, фаолият кўрсата бошлади. Фермерлар билан ирригация ва мелиорация хизмати кўрсатиш юзасидан шартномалар ҳам тузилмоқда. Айни пайтда тумандаги барча хўжаликларда шундай уюшмалар тузиш бўйича тушунтириш ишлари олиб борилмоқда, маслаҳатлар, тавсиялар, йўл-йўриқлар берилмоқда.

Ер ва сув масалалари билан бир қаторда машина-трактор паркларини ривожлантириш ҳам диққат марказида турибди. Шу мақсадда муқобил МТПлар ташкил қилиш ҳақида бош қотирилаётир. Абдулла Қодирий номли фермерлар уюшмасига хизмат кўрсатувчи «Механизатор» масъулияти чекланган жамиятининг раиси Қурбон Хонимов, «Ўзқишлоқхўжаликмашхолдинг» компаниясига қарашли «Янги Нишон» агросервис маркази раҳбари Ғофир Чориев, «Олтин бошоқ» савдо-ишлаб чиқариш фирмаси бошлиғи Норбой Рўзиевларнинг муқобил МТПлар очиш бўйича тайёрлаган бизнес-режалари Халқаро тикланиш ва тараққиёт банки мутахассислари томонидан кўриб чиқилиб, маъқулланди. «Гулистон» фермерлар уюшмасининг «Ҳамкор» масъулияти чекланган жамияти томонидан тақдим этилган бу борадаги бизнес-режа ҳам ўрганиб чиқилаётир. Шунингдек, қисқа ва ўрта муддатли кредит олувчилар ҳам бизнес-режалар тайёрлашмоқда.

«Қишлоқ хўжалиги корхоналарини қўллаб-қувватлаш» лойиҳасининг моҳияти, ундан кўзланган мақсад нима? Буни Нишон туманидагилар, хусусан, фермерлар қандай тушунадилар? Бунда улар ўзларининг иштирокини қандай тасаввур қиладилар? Кредит олиш ва уни қайтариш тартиб-қоидалари, шартларидан бохабарми? Агар шундай бўлса, олинган кредитдан имкон қадар унумли ва самарали фойдаланиш тадоригини кўраяптиларми? Қишлоқ бизнеси учун маслаҳат маркази унитар корхонасининг Нишон тумани филиали бошлиғи Отабек Фармонов раҳбарлигида мутахассислар томонидан бу мавзуда ўтказилаётган ўқув-семинарларда ана шу саволларга жавоб топилмоқда. Уларда Вазирлар Маҳкамаси қарорларининг моҳияти, бу ҳужжатлар талабларини амалга ошириш қандай натижаларга олиб келиши атрофлича тушунтирилмоқда, тавсиялар, йўл-йўриқлар, маслаҳатлар берилмоқда.

Айтиш керакки, «Қишлоқ хўжалиги корхоналарини қўллаб-қувватлаш» лойиҳаси иштирокчиларига, жумладан, Нишон туманига тажриба тариқасида 2002 йил ҳосилидан бошлаб давлат эҳтиёжлари учун пахта хомашёси ва бошоқли дон харид қилиш бўйича топшириқлар ўрнига қатъий белгиланган харид квоталари тасдиқланган. Бундан ташқари, белгиланган харид квоталаридан ортиқча етиштирилган пахта хомашёси ва бошоқли дон қишлоқ хўжалиги корхоналари ва фермер хўжаликлари томонидан шартномавий нархлар бўйича сотилиши, пахта хомашёси бўйича харид квоталарини бажарган қишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчилари, қайта ишловчи корхоналарга қайта ишлаш харажатлари қайтарилгандан сўнг, пахта хомашёсини қайта ишлашдан олинган қўшимча маҳсулотлар ўз хоҳишларига кўра тасарруф этишлари белгиланган. Бу — деҳқон мазкур лойиҳа туфайли берилаётган имтиёз ва унинг афзаллиги ҳамда фойдасини амалда билсин, кўпроқ манфаатдор бўлсин, деган гап. Хўш, амалда қандай бўлаяпти? Нишонлик деҳқонлар манфаатдорлик ошганлигини ҳис қилишдими? Назаримизда, бу саволларга ижобий жавоб бериш қийин. Ҳатто харид квоталари нимага асосан тақсимланганлигини ҳам кўпчилик билмайди. Шундай бўлгач, бошқа гап ортиқча, деб ўйлаймиз.

Ваҳоланки, бу ҳақда ўйлаш, мушоҳада юритиш, мулоҳаза қилиш фойдадан холи эмас. Негаки, бу одамларда ана шу лойиҳани тўла-тўкис бажаришга нисбатан қизиқиш уйғотади. Қизиқиш, табиийки, моддий манфаатдорлик билан боғлиқ. Моддий манфаатдорлик эса ҳар қандай чиройли сўздан яхшироқ таъсир қилади. Ҳар бир деҳқонни ишнинг кўзини билиб меҳнат қилишга, олинган кредитдан фойдаланиб, оёққа туриб олишига ва ишлаб чиқаришни кенгайтиришга, бундан кўпроқ фойда кўришга ундайди. Нишон тумани, қолаверса, Қашқадарё вилояти раҳбарияти ана шундан келиб чиқиб, иш тутса, ютқазмаслиги аниқ. Акс ҳолда, кутилган натижага эришиш қийин кечади.

Нарзулла РАВШАНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Аҳоли уй-жойларида газ ўлчагич асбоблари ўрнатилаётганлиги натижасида ҳам ер ости бойликлари тежалмоқда, ҳам хонадон эгаларига бу катта иқтисодий фойда келтирмоқда. Бу борада пойтахт вилоятининг Тошкент туманида ҳам режа асосида иш олиб борилаяпти. Жорий йилда мазкур ҳудудда 7200 дона газ ўлчагич асбоби ўрнатилиши белгиланган. Айни пайтда ҳар куни 100 га яқин ана шундай ускуна ўрнатилаяпти. Мазкур ишлар «Келесгазтаъминот» корхонаси пайвандчилари бригадаси томонидан амалга оширилмоқда.

СУРАТДА: «Келесгазтаъминот» корхонаси бош инженери Саъдулла Аъзамов (ўнгдан биринчи), газдан фойдаланиш бўлими бошлиғи Музаффар Обидов ва Умаров номли маҳалла фуқаролари йиғини оқсоқоли Долимжон Яминовлар газ ўлчагич асбобининг афзаллиги тўғрисида суҳбатлашмоқдалар.

Даврон АҲМАД олган сурат.

Ўзбекистон сайёҳлиги германияликлар нигоҳида

Германия пойтахтининг марказий кўргазмалар мажмуаси — «Мессе Берлин»да "Берлинер райземаркт" сайёҳлик кўргазмаси бўлиб ўтди. 15 мамлакатдан 250 дан зиёд сайёҳлик компания ва фирмалари иштирок этган ушбу кўргазманинг биринчи иш куни Ўзбекистоннинг сайёҳлик салоҳияти тақдимотига бағишланди, — дея хабар беради "Жаҳон" АА мухбири. — Шарқ ва Ғарб тамаддунини боғловчи кўприк вазифасини ўтаган Ўзбекистон замини ва ЮНЕСКОнинг бутун жаҳон мероси рўйхатига киритилган Самарқанд, Бухоро, Хива сингари дурдона шаҳарлари ҳақида сўз борди.

Германияда чиқадиган "Франкфутер альгемайне цайтунг" газетасида чоп этилган мақолада таъкидланишича, "Ўзбекистоннинг Берлинда ўтказиладиган йирик кўргазмада иштирок этиши унинг сайёҳлик имкониятларига бўлган қизиқишнинг тобора ортаётганидан далолатдир".

"Халқ сўзи" назоратида

Танқид тан олинди

Газетамизнинг шу йил 15 ноябрь сонида «Номи улуғ, супраси қуруқ» сарлавҳали мақола чоп этилганди. Унда Қорақалпоғистон Республикасида ташкил топган қўшма корхоналардан айримлари фаолият кўрсатмаётгани ёхуд ўз маҳсулотларини четга жуда кам миқдорда чиқараётгани танқид қилинганди. Яқинда шу муносабат билан қуйидаги расмий жавобни олдик:

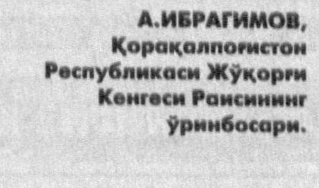

Мақола 2002 йил 23 ноябрь куни Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесининг Чет эл инвестицияларини жалб қилиш, кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш бўйича республика мувофиқлаштирувчи кенгаши мажлисида кўриб чиқилди.

Мажлисда газетанинг бу борадаги чиқиши ўринли, деб топилди. Шаҳарлар, туманлар ҳокимларига, вазирликлар, муассасалар, бирлашмалар ва корхоналар раҳбарларига мавжуд камчиликларни бартараф этиш бўйича тегишли чора-тадбирлар кўриш тўғрисида аниқ кўрсатмалар берилди.

А.ИБРАГИМОВ,
Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раисининг ўринбосари.

Қайси мамлакатнинг аҳолиси кўп?

«Газета. Ru» агентлиги дунё мамлакатларининг аҳоли нуфузи билан боғлиқ қизиқарли маълумотни тарқатди. Унга кўра, Россия бу борада эгаллаб турган олтинчи ўриндан бир поғона пастга тушиб, Покистонга ён берган. Социологларнинг айтишича, ҳозир Россияда 144,4 миллион, Покистонда эса 145 миллион аҳоли яшамоқда. Маълумки, ҳозирда аҳоли нуфузи жиҳатидан Хитой, Ҳиндистон, АҚШ, Индонезия ва Бразилия жаҳонда олдинги ўринда боришмоқда.

Ҳужжатлар БМТ қароргоҳида

Яқинда Ироқ ўзининг ҳарбий салоҳияти тўғрисидаги барча маълумотларни БМТ Хавфсизлик Кенгашига топширди. БМТ махсус комиссияси матбуот котиби Эвен Бюкененнинг маълум қилишича, 12 минг саҳифадан иборат ҳужжат БМТ қароргоҳига етказилган.

РАТА-ТАСС тарқатган хабарда айтилишича, икки темир жомадонга жойлаштирилган ҳужжат араб ва инглиз тилларида тайёрланган.

Энди ушбу ҳужжат билан БМТ шуғулланади. У Нью-Йоркка етказилгач, Ироқ бўйича комиссия раҳбари Ҳанс Бликс журналистлар билан учрашди. Унинг таъкидлашича, мутахассислар аввал ҳужжатнинг ҳажми, қанча қисми қоғозда ва қанчаси компакт-дискда ёзилганини аниқлайди. Сўнгра ҳужжатдан нусха кўчирилиб, ўрганишга киришилади.

Швеция Еврозонага қўшиладими?

Стокголмда нашр қилинадиган «Дагенс Нюхетер» газетасининг ёзишича, келаси йилнинг сентябрида Швецияда ўтказиладиган референдумда мамлакатнинг еврозонага кириши масаласи овозга қўйилади. Умумхалқ референдумини ўтказиш таклифи мамлакатнинг атоқли сиёсий арбоблари томонидан илгари сурилган.

Мазкур масала бўйича ўтказилаётган ижтимоий сўровлар эса қизғин баҳсларни келтириб чиқармоқда. Социологларнинг таъкидлашича, еврога ўтиш тарафдорлари кун сайин камайиб кетаяпти. Октябрь ойида мамлакат аҳолисининг 45 фоизи еврога ўтишни қўллаб-қувватлаши маълум бўлган эди. Ҳозир эса бу кўрсаткич 43 фоизга тушди. Табиийки, энг аниқ натижа референдумдан сўнг аниқ бўлади.

Копенгагендаги муҳим анжуман

Бугун Дания пойтахти Копенгагенда Европа Иттифоқига аъзо давлатлар раҳбарларининг уюшма таркибидаги муҳим учрашувларидан бири бўлиб ўтади. Рейтер агентлигининг хабар беришича, унда ЕИ таркибига янги давлатларни қабул қилиш билан боғлиқ масала муҳокама этилади. Маълумки, бундан уч йил муқаддам Хельсинкида ўтказилган анжуманда «Европа уйи»дан жой олувчи — Латвия, Литва, Эстония, Чехия, Словакия, Польша, Венгрия, Руминия, Болгария, Малта, Кипр ва Туркия каби номзод мамлакатлар номи аён этилган эди. Айни хабарда айтилишича, Копенгагендаги мулоқотлар ушбу давлатларни қачон ЕИга қабул қилиниши борасидаги масалага ойдинлик киритади.

Нетаньяху яна сиёсат майдонида

The JervsalemPostнинг хабар беришича, шу кунларда Исроил парламент сайловлари арафасида турибди. Маълум бўлишича, ўтказилажак сиёсий тадбир — асосан мамлакатдаги «Авода» ва «Ликуд» партиялари ўртасида кечади. Ушбу хабарда изоҳ берилишича, қайси партия ушбу сайловда ғолиб чиқса, ўша партия етакчиси бош вазир лавозимини қўлга киритади. Шу кунгача мамлакатдаги ҳар бир партия ички сайлов орқали ўз етакчисини аниқлаб олди. Унга кўра «Ликуд» партияси раиси этиб Беньямин Нетаньяху сайланган бўлса, «Авода» партиясидан эса худди шундай муваффақиятга Амрам Мицна эришди. Демак, мамлакатнинг бўлажак бош вазир курсисини ана шу икки сиёсатдоннинг бири эгаллаш эҳтимоли катта дейиш мумкин.

Янги технологик жараён

Ер остидан қазиб олинаётган рудадан олтин ажратиб олишда янги технологиялар жуда қўл келмоқда. Агар технологик жараён асосида руда рентгенли қурилмадан ўтказилса, олтин заррачалари чиқимига деярли йўл қўйилмас экан. Шу мақсадда Навоий кон-металлургия комбинатининг Учқудуқдаги Шимолий кон бошқармаси таркибида рудани саралаш тажриба-саноат мажмуи бунёд этилмоқда.

Зарафшон қурилиш бошқармаси «Интегро групп» фирмаси билан ҳамкорликда икки йилда мажмуа қурилишини тугаллашни режалаштирди.

А. ПИРМАТОВ.

Отамерос қадрият

Фарзанд қарзи... Биз уни қандай тушунамиз?

Бир йигит кечқурун ҳориб-чарчаб ишдан қайтса, бемор отаси ётган хонадан ожизгина ингроқ эшитилибди. Ўғил шошиб ўша томонга юрибди. Қарасаки, ҳовлидагилар зарур юмушлар билан кўчага чиқишган, хаста чол эса ташналикдан азоб чекаётган экан. «Бир пиёла сув бергин, болам» дебди ота ўғлининг саломига алик олгач. Не ажабки, ўғил сув олиб келгунча отани мудроқ босибди. Шунда ўғил «Отам ташна эди, бехосдан уйғониб қолса, сув сўраб яна изтироб чекадими» дея ўйлабди ва отасининг уйғонишини кутибди. Тонг ҳам отибди. Бемор кўзларини очса сув тўла пиёлани қўлида ушлаганича ўғли унга термулиб ўтирганмиш! Ота бу ҳолдан таъсирланиб, фарзандини узоқ дуо қилибди. «Сендан мингдан-минг розиман, болам» дебди...

Ота-онани рози қилиб яшаш фарзанд учун энг олий мукофот. Лекин, умримиз давомида қай биримиз бундай мукофотга сазовор бўлдигу қай биримиз учун бу нарса армон бўлди? Қай биримиз шу азиз ва мукаррам зотларни тириклигида эъзозлай олмадик? Кейин эса қайта-қайта афсус-надоматлар чекдик, фойдаси бўлмади. Елкамиздаги буюк қарз адо этилмасдан қолганини ўйлаб бор ҳаловатимиз йўқолди. Ҳаёт қизиқ-да. Аксариятимиз то ёшимиз бир жойга боргунича фақат ўзимиз учун қайғуриб яшаймиз. Ёнгинамизда эса ўзларини эмас, фақат бизни ўйлаб яшаётган ота-онамиз борлигини, улар кечаю кундуз бизга яхшилик тилаб жонсарак эканлигини хаёлимизга-ям келтирмаймиз. Ўйлаб кўрайлик. Ота-онанинг тенгсиз фидойилигига жавобан биз нималар қилдик? Уларнинг қуёшдай иссиқ меҳрига биз ҳам меҳр билан жавоб бера олдикми? Ҳар иккисининг кўнгилларига маъқул келадиган ишни қилиб дуоларини олдикми, ё уларни ранжитиб, дилларига озор етказдикмикин?

Болалик чоғларимизда бизга кўп ҳикматлар айтиб бергувчи Санам момомни эслайман. «Бахтли бўлайин десанглар ота-оналарингни ҳурмат қилинглар» дер эди. Бахтга эришишнинг ота-онани ҳурматлашга қандай алоқаси борлигини сира тушунмасдик. Шнда момом астойдил куюниб шу гапнинг мазмунини бизга англатарди. «Ота-она фарзандига нимаики тиласа, бу тилак шу заҳоти Аллоҳга етиб боради ва амалга ошади!» дер эди.

— Отам ва онамдан менга бешта нарса мерос қолган, — дер эди момом. — Ростгўйлик, камсуқум ва адолатли бўлиш, одамларга меҳр кўрсатиб, ҳамиша умид билан яшаш. Мен шуларга амал қилиб, ҳеч кам бўлмадим.

Юз билан юзлашганда ҳам доимо маҳалла кўйининг корига яраган Санам момомнинг биз учун шунчаки насиҳат бўлиб туюлган гаплари замирида энди билсам катта ҳикмат яширин экан. Момом амал қилиб ўтган беш нарса аслида тўғри яшашнинг зарур шартларику! Аждодларимиз бу шартларни фарзандларига тинмай уқтириб келганлар. Кимдир бу ҳикматни ўз вақтида англаб етган, кимлардир кечроқ тушунгану оқибатда хатоликларга йўл қўйган... Ота-она эса бир олам меҳру муҳаббати билан фарзандлари атрофида парвона бўлаверади, ҳеч бир таъмасиз, миннатсиз, болалари ташвишида елиб-югуради, уларга сира зиён-заҳмат етмасин дея туну кун жонҳалак! Уларнинг меҳри, дуолари гўёки тумор янглиғ ўнгимизда ҳам, тушимизда ҳам бизни қўриқлайди, асрайди...

Ёдимда, бундан уч-тўрт йилча аввал ҳарбий жарроҳ, уруш фахрийси, таниқли профессор Муқаддам Ашрапова ҳаётлик кезларидаги суҳбатида уруш хотиралари ичра ҳеч унутолмагани — бир воқеани гапириб берганди:

— Қаттиқ жанг кетаётган кунлар эди. Ярадорлар кўп, туну кун ишлаймиз, дам олишга фурсат йўқ. Жуда толиққан эканманми, ўшанда бироз мизғиб олмоқчи бўлиб чодирга кирдим. Энди кўзим илиниши биланоқ отам тушимга кирибди. «Қизим, тур тезроқ, ташқарига чиқ» дер эмиш. Сесканиб уйғондим, тезгина кийиниб чодирдан чиқдим. Сал ўтиб қаттиқ портлаш товуши эшитилди, атроф қуюқ тутун ичида қолди. Чодирга мина қўйилган экан! Қаранг, шунчалар олисда бўла туриб ҳам отам мени ўлимдан асраб қолди-я. Бу не ҳикмат? Бу не синоат? Ким тушунтириб беради буни? Ўшандан бери битта нарса менга тинчлик бермайди. Мен отам олдидаги қарзимни узиш учун нима қилмоғим керак? Умуман, бу қарзни узишга умрим етармикин?!

Муқаддам аянинг сўзларидан ҳаяжонга тушдим. Сўнг уларга таскин бергандек кўнглимдан кечганларини айтдим:

— Сиз жанггоҳларда юзлаб, минглаб ярадор аскарларни даволаб ҳаётга қайтаргансиз. Бундай заҳматларингиз учун отангиз сиздан рози кетган бўлсалар ажабмас. Ахир ҳар бир ота-она аввало ўз фарзандининг Ватан учун муносиб бўлишини орзулайди.

— Балки сиз ҳақдирсиз, қизим. Одамнинг ўз юрти олдида ҳам фарзандлик бурчлари бор. Худди отаси, онаси олдидаги каби узиб бўлмас қарзлари бор...

Мен шу суҳбатни унутолмай юрган кунларимда таниқли файласуф олим билан учрашиб қолдим. Касбга оид мавзулар хусусида сўзлашдик.

— Сиз журналистлар миллий ғурур, ҳақида кўп ёзасизлару лекин масаланинг бир муҳим жиҳатини эътибордан четда қолдирасизлар, — деди у менга. Ота-она олдидаги бурчлар, юрт учун фидойилик, ўзгалар тақдирига ўзни масъул деб билиш... Буларнинг ҳар бирини ёш авлоднинг онги шуурига сингдириб борсаккина биз миллий ғурур туйғусини ҳис этамиз.

Олим ҳақ эди. Ахир бизнинг ҳаёт тарзимиз ҳақиқий ўзбекона бўлгани учун ҳам чет элликларникидан фарқ қилади. Ҳамма даврларда ҳам кўҳна қадриятларимиз теграсида жипслашиб, машаққатларни енгиб ўтганмиз. Одамийлик фазилатларимиз билан дунёга танилганмиз. Хориж матбуотининг хабарига кўра, америкалик ўсмир ўз онасини судга берибди. «Ҳаётнинг азоб-уқубатдан иборат эканини билиб туриб онам нима учун мени дунёга келтирди? Суд олдида жавоб берсин?!» дебди у. Ўта ғалати ва айни пайтда аянчли ҳодиса, шундайми? Ҳар ҳолда биз ёруғ оламга бошқачароқ нигоҳ билан боқамиз. Томирларимизда ҳаётсевар аждодларимиз қони оқади. Табиатан болажон бўлган ота-оналаримизнинг меҳри бизга куч-қувват ато этади, бутун жисмимиз ва руҳимиз билан шу азиз зотларга боғланиб яшаймиз. Шу аснода дунёнинг гўзалликларини англаб етамиз ва кўнглимиздан ёруғ ўй-хаёллар кечади: «Мен инсон бўлиб яралдим. Яшаяпман. Кўзларим билан бутун борлиқни кўра оламан, ақлим билан уни идрок этаман. Оёқларим эса аждодларим ҳоки ётган муқаддас заминга тегиб турибди. Қўлларим яхшилик йўлидаги ҳар неки юмушга шай. Буларнинг барчаси учун мени дунёга келтирган ота-онамдан абадул абад қарздорман!»

Донолар айтадилар: «Жаннатни истасанг, онангни рози қил. Жаннат оналарнинг пойидадир. Агар Аллоҳнинг розилигини тиласанг, отанг дуосини ол. Ота рози — Аллоҳ рози!»

Биз оталар олдида қарздормиз. Оналар олдида қарздормиз. Зеро, Қобусномани варақласак, унда шундай ҳикматга дуч келамиз: «Ота-онага иззат ва ҳурматни қанчалик кўп қилсанг, уларнинг сен ҳақдаги дуолари шунчалик тез мустажоб бўлур!» Ҳикматлар — ҳаёт ҳақиқатлари. Буни унутмайлик.

Гулчеҳра ЖАМИЛОВА.

Тошлоқдаги 126- милиция таянч пункти посбонлари аҳоли осойишталигини сақлаш, кўнгилсиз ҳодисаларнинг олдини олиш борасида намунали ишлар қилишмоқда. Хусусан, улар аҳоли билан ишлаш, маҳалла посбонлари назоратини кучайтиришга катта эътибор беряпти. Бунинг натижаси ўлароқ, мазкур ҳудудда 28 га яқин жиноят посбонлар томонидан фош этилди.

СУРАТДА: профилактика инспектори, милиция лейтенанти Аҳрор Жабборов.

Муқимжон ҚОДИРОВ (ЎзА) олган сурат.

Миллий-маданий марказ ташаббуси билан

Дўстлик туманидаги «Манас» хўжалигида Ўзбекистон Конституциясининг 10 йиллигига бағишланган тадбир ўтказилди. Вилоятдаги қирғиз миллий-маданий маркази ташаббуси билан ўтказилган анжуманда Бош қомусимизнинг мазмун-моҳияти ҳақида сўз борди.

Эътироф этиш керак, мазкур марказ ўзбек-қирғиз халқлари ҳамкорлигини тарғиб этишда ибратли ишлар қилаётир.

Жорий йилда Қирғизистон Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонаси мактаб ўқувчилари ўртасида «Тоғлар — буюклик тимсоли» мавзуида иншолар танлови эълон қилган эди. Танловда мамлакатимиздаги таълим жараёни қирғиз тилида олиб борилаётган 57 мактабнинг 2 минг нафардан ортиқ юқори синф ўқувчиси иштирок этди. Танлов якунига кўра, манаслик 11-синф ўқувчиси Нилуфар Турдибекова фахрли 3-ўринни эгаллади.

Тадбир сўнггида Қирғиз миллий-маданий маркази бадиий ҳаваскорларининг куй-қўшиқлари, рақслари намойиш этилди.

Баҳриддин САТТОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Жиноят ва жазо

Ўғирланган бола халос этилди

Эрталабки қўнғироқ сафар тараддудида юрган И.П.Драганни саросимага солди. Нотаниш аёлнинг телефон гўшагидан совуққина айтилган сўзлари ҳолсизланиб курсига чўккан Инна Петровнанинг қулоғида ҳамон жарангламоқда: «Ўғлинг Валерийни ёмон одамлар ўғирлаб яшириб қўйишди, олти минг АҚШ доллари эвазига қайтариб беришади. Органларга хабар қилсанг - ўғлинг ўлади». Фарғона шаҳрида опаси Надеждадан бўлак ҳеч кими бўлмаган Инна Петровна нима қиларини билмай боши қотди. Яқинда Испанияга бориб, тузуккина маош оладиган иш топган бўлса-да, талаб қилинаётган 6 минг доллар ухлаб ҳам тушига кирмаганди. Шундай таҳликали кунда Миллий хавфсизлик хизмати вилоят бошқармаси ходимлари унинг жонига оро кирдилар. Зудлик билан ташкил этилган тезкор-қидирув тадбирлари натижасида бола ўғирлаш билан боғлиқ жиноятга алоқадор бўлиши мумкин деб тахмин қилинган шахслар, уларнинг манзили аниқланди ва кузатув остига олинди. Тажрибали ходимларнинг тинимсиз изланишлари ва маҳорати самараси ўлароқ гумон остидаги шахслар сафи тезда қисқариб, ўғирланган бола яширилган жой ҳам аниқланди. Муваффақиятли амалга оширилган тезкор тадбир натижасида Фарғона шаҳридаги хонадонлардан бирида тутқунликда ушлаб турилган 8 ёшли Валерий халос этилди ва онаси бағрига қайтарилди. Ҳаром бойлик орттириш мақсадида одам ўғирлашдек оғир жиноятга қўл урганларнинг иккаласи ҳам аёл киши эканлиги кишини ҳайратга солади. Россия Федерацияси фуқароси К.Елена ва фарғоналик М.Анжелаларга нисбатан Ўзбекистон Жиноят Кодексининг 137-моддаси 2-қисми «а» банди бўйича жиноят иши қўзғатилди. Қўлга олинган шахслар ўз айбларига иқрор бўлиб кўрсатма бера бошладилар.

Дастлабки терговда аниқланишича, Молдова Республикасининг фуқароси И.П.Драган (маълум сабабларга кўра исм-фамилиялари ўзгартирилди) тегишли тартибда ҳужжатларини расмийлаштириб, хорижга - Испанияга ишлагани кетаётган пайтида 1993 йилда туғилган ўғли Валерийни Фарғона шаҳрида яшовчи опаси Надежда Драганнинг хонадонида қолдирган экан. Валерий Фарғона шаҳридаги мактаблардан бирида ўқишни давом эттира бошлайди. Онаси унинг тарбияси учун вақти-вақти билан пул жўнатиб турган. Испанияда турмушга чиқиб, оила қурганидан кейин эса И.П.Драган ўғлини ҳам олиб кетиш учун Фарғона шаҳрига келади. Елена К.унинг чет элда яшаётганлигидан хабардор бўлиб, катта миқдорда пул ундириш режасини тузади. Шу мақсадда М.Анжела билан жиноий тил бириктиради. М.Анжела Валерий ўқиётган мактабга келиб, онасининг ёнига олиб бориб қўймоқчи эканлигини айтади ва болани алдаб, ўзи ниқоҳсиз яшаб келаётган бир танишининг уйига қамаб қўяди. Шундан сўнг боланинг онасига қўнғироқ қилиб, 6000 АҚШ доллари топиб бериш шартини қўяди. Бироқ уларнинг ноқонуний хатти-ҳаракатларига вақтида чек қўйилди ва бола онаси бағрига соғ-омон қайтарилди.

Юқорида биз баёнини келтирган ушбу нохуш воқеа кўпчилик учун, айниқса гаровдан озод қилинган жажжи Валеранинг яқинлари учун қувончли тарзда якун топди. Шу ерда мақоламизга нуқта қўйсак ҳам бўлар эди. Бироқ, пул талаб қилиш мақсадида одам ўғирлаш, гаровга олиш каби жиноятлар ҳақида нафақат хорижий, балки қўшни давлатлар матбуотида ҳам кўплаб хабарлар учрамоқда. Биз эса муаммонинг бир жиҳати ҳақида тўхталмоқчимиз.

Баъзан ўхшаш вазиятга тушган кишилар жиноятчиларнинг таҳдидидан қўрқиб, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларига хабар бермай, балки муаммони ўзлари ҳал этишга уринадилар. Бу билан эса ҳам ўзининг, ҳам гаровга олинган шахснинг ҳаётини хавф остига қўядилар. Жабрланувчининг руҳий ҳолати, моддий аҳволи, жиноятчилар орасида оператив вазиятнинг ўзгариши ва бошқа кўплаб сабаблар кўнгилсиз натижага олиб келиши мумкин. Баъзи ҳолларда гаровга олинувчи ёки унинг оила аъзолари билан яқиндан таниш, ҳатто қариндош бўлган шахслар бу хилдаги жиноятларга алоқадор бўлиб чиқади. Демак, жиноятчилар ўзларининг талаби бажарилган тақдирда ҳам, жиноят изини йўқотиш мақсадида гаровда тутиб турилган шахс ҳаётига қасд қилиш ҳақидаги қарорга келиши ҳам мумкин.

Яқинда республикамиз матбуотида МХХ Қашқадарё вилояти бошқармаси ходимлари амалга оширган тезкор тадбир натижасида жиноий гуруҳ томонидан гаровда ушлаб турилган Саодат исмли уч ёшли қизалоқ озод этилгани ҳақида хабар берилган эди. Ваҳоланки, қизчанинг гаровга олинганлигини унинг онаси жиноятчиларнинг таҳдидидан қўрқиб, бир ойга яқин тегишли идораларга маълум қилмаган. Яна озроқ фурсат бой берилганда, жиноятчилар қизчани қўшни давлатлардан бирининг фуқаросига сотиб юборишлари мумкин эканлиги тергов жараёнида аниқланди.

Хулоса қилиб айтганда, республикамизнинг ҳар қандай қонунбузарликни бартараф этишга қодир тажрибали ходимларга эга бўлган, замонавий оператив-техник воситалар билан жиҳозланган ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари мураккаб вазиятга тушиб қолган фуқароларимизнинг манфаатларини ҳимоя қилишни, улар ҳаётини кўз қорачиғидек асрашни нафақат хизмат бурчларини бажариш, балки Қонун посбони деган шарафли номни оқлаш имтиҳони деб билишларини ёдда тутмоғимиз лозим.

Т.ОЛИМЖОНОВ,
журналист.

Оила қуришга тайёрмисиз?

“Соғлом авлод учун” халқаро хайрия жамғармаси Андижон вилояти бўлими “Оила ва никоҳ” маркази ҳамкорлигида касб ўргатиш курслари ташкил этди. Бу курсларда ёшлар қандолатчилик, бичувчи-тикувчилик касби сир-синоатларини ўрганиш билан бир қаторда чақалоқни парваришлаш, оилавий муносабатлар тўғрисида ҳам маслаҳат оладилар.

“Туркистон-пресс”.

РЕСПУБЛИКАМИЗНИНГ ЭНГ ЙИРИК ВА УНИВЕРСАЛ БАНКЛАРИДАН БИРИ АКЦИЯДОРЛИК ТИЖОРАТ
«ПАХТА БАНК»
ўз акциядорлари ва мижозларини, бутун Ўзбекистон халқини янги юз йилликнинг кириб келаётган учинчи йили 2003 йил билан чин қалбдан табриклайди!
Байрам шарафига 3 ой муддатга 50 фоиз йиллик ҳамда 6 ой муддатга 60 фоиз йиллик даромад тўланадиган
«ШАРҚ ЮЛДУЗИ»
жамғарма омонатини таклиф этади.
Омонат бўйича фоизларни ҳар ойда олиб боришингиз мумкин.
Бошланғич бадалнинг минимал суммаси — 50 000 сўм.
Янги йил барчангизнинг хонадонингизга шоду хуррамлик, қут-барака олиб кирсин!
«ПАХТА БАНК» — фаравонлигингиз калитидир!

«MAKSIMA» мебель салони
Италия, Испания, Польшадан келтирилган мебеллар, ёритгичлар, қандиллар, расмлар ва кўрпа-ёстиқ анжомларини таклиф этади.
«MAKSIMA» АРТ-дизайн студияси
хонадонингиз, ҳовлингиз дизайнини якка тартибда ишлаб беради.
КАТАЛОГ бўйича буюртмангиз етказиб берилади.
Ўзбекистон бўйича етказиб ва йиғиб бериш — БЕПУЛ.
Тушликсиз ва дам олиш кунисиз ишлаймиз.
Манзилимиз: Д. Кўнаев (с. Саперная) кўчаси, 46-уй, (мўлжал — Миробод бозори)
Телефонлар: 111-14-44, 152-75-94.
E-mail: maxima@online.ru

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА КАРТОН ВА ГОФРОКАРТОН СИҒИМЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ ЭНГ ЙИРИК КОРХОНА – хорижий сармояли "SANOATQALINQOG'OZSAVDO" ОАЖ
қуйидагиларни тайёрлаб бериш учун буюртмалар қабул қилади ва чекланмаган миқдорда сотади:
● турли хил ўлчамдаги ва бир неча рангда тайёрланган ҳар хил мақсадлар учун мўлжалланган гофрокутилар;
● гофрокартон;
● матбаачилик ва китоблар учун елимланган картон;
● буюмларни ўраш қоғози;
● якка тартибда буюртма бўйича картон маҳсулотлари;
● тухумларни ташиш ва сақлаш учун қатламлар;
● ҳар хил ўлчамдаги қалинлиги 3 - 3.5 мм бўлган толали плиталар.
702500, Тошкент вил., Ангрен ш., Гулбоғ қўрғони.
Тел.: (37166) 34-452, 22-420, факс: 26-651.
Самарқанд ш., тел.: (3622) 35-42-41.
ШАРТНОМАЛАР ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛДА ТУЗИЛАДИ:
700011, Тошкент ш., Навоий к., 18-В, 216-хона.
Тел.: 144-87-63, 144-31-83, факс: 144-87-63.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги жамоаси Ўзбекистон Республикасининг Корея Республикасидаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Фен Виталий Васильевичга синглиси
Серафима ФЕНнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент вилояти судлари жамоалари жиноят ишлари бўйича Тошкент вилоят судининг раиси Йўлдош Назаровга падари бузруквори
АҲМАД отанинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Республика Олимпия захиралари коллежи жамоаси ўқув юртининг собиқ ходими Қаҳрамон Мамедовга қизи
БАРНОХОНнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Усто» Республика махсус ижодий-ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси Фарғона бадиий ишлаб чиқариш устахонаси директори Илҳом Ибрагимовга отаси
Ташланбай ИБРАГИМОВнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

АТ «Турон-банк» жамоаси банк бошқаруви раисининг ўринбосари Ғайрат Бобоёровга акаси
Абдураҳмон БОБОЁРОВНИНГ
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент юридик коллежи жамоаси «Маънавият ва маърифат» бўлими ходими Хуршид Олимовга отаси
Ҳошим бобо ОЛИМОВнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Халқ сўзи»
«Народное слово»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши
ва
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34; 133-78-92
Иқтисодиёт — 136-36-65; 132-10-65
Маънавият ва маърифат — 136-35-60;
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар — 136-29-89;
Фан, соғлиқни сақлаш, таълим ва туризм — 132-12-08;
Янгиликлар ва халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00001-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г — 1172, 27016 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2.

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ҳамда операторлар Ж. ТОҒАЕВ ва А. БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — Ю. ҲАМИДОВ.
Навбатчи муҳаррир — Г. ЙЎЛДОШЕВА.
Навбатчи — Ҳ. КАРИМОВ.
Мусаҳҳиҳ — Ш. МАШРАББОЕВ.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
t — тижорат материали.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 22.20
1 2 3 4 5 6